एकीकृत कृषि विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८२

स्वीकृत मितिः २०८२।०६।२६

प्रस्तावनाः कृषि क्षेत्रको दिगो विकासको लागि भौगोलिक सम्भाव्यता, तुलनात्मक लाभ र कृषकको मागको आधारमा कृषिजन्य बाली वस्तुहरुको उत्पादन, भण्डारण, प्रशोधन तथा बजारीकरण प्रवर्धन सम्बन्धी कार्यक्रमहरुलाई व्यवस्थित, पारदर्शी र प्रभावकारी ढङ्गबाट सञ्चालन गर्नका साथै समय सापेक्ष नवीनतम कृषि प्रविधि कृषक तथा कृषि उद्यमी समक्ष पुऱ्याइ कृषि प्रसारका क्रियाकलापलाई नतिजामूलक बनाउन वाञ्छनीय भएकाले प्रदेश विनियोजन ऐन, २०८२ को दफा ११ को उपदफा (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मन्त्रालयले यो कार्यविधि बनाई लागु गरेको छ।

परिच्छेद -१
प्रारम्भिक

१. **सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस कार्यविधिको नाम "एकीकृत कृषि विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८२" रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि स्वीकृत भएको मितिबाट प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

(क) **"आपूर्तिकर्ता"** भन्नाले प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भई कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक उत्पादन सामग्री लगायतका सेवा आपूर्ति गर्ने इजाजत प्राप्त उत्पादक तथा वितरक संस्थालाई सम्झनुपर्छ।

(ख) **"उत्पादन सामग्री"** भन्नाले कृषि उत्पादनमा प्रयोग हुने मल, बिउ, बेर्ना, बिरुवा, औषधी, विषादी, जैविक पदार्थ तथा हर्मोन, कृषि चुन तथा रसायन, कृषि औजार, यन्त्र उपकरण लगायतका कृषि उत्पादन कार्यमा टेवा पुऱ्याउने अन्य सामग्री/वस्तुलाई समेत सम्झनुपर्छ।

(ग) **"कार्यक्रम"** भन्नाले वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम र बजेट सम्झनुपर्छ।

(घ) **"कार्यालय"** भन्नाले निर्देशनालय मातहतको कृषि विकास कार्यालय सम्झनुपर्छ।

(ङ) **"कृषि पूर्वाधार"** भन्नाले सार्वजनिक/सामुदायिक/निजी प्रयोजनका लागि निर्माण हुने संरक्षित संरचना, सिँचाइ संरचना, कृषि उपज उत्पादन/सङ्कलन/चिस्यान/ भण्डारण/प्रशोधन संरचना लगायत बजारीकरण सम्बन्धी विभिन्न पूर्वाधारलाई सम्झनुपर्छ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

(च) **"निर्देशनालय"** भन्नाले मन्त्रालय मातहतको कृषि विकास निर्देशनालयलाई सम्झनुपर्छ।

(छ) **"प्रदेश"** भन्नाले बागमती प्रदेश सम्झनुपर्छ।

(ज) **"प्रस्तावक"** भन्नाले यस कार्यविधि र सार्वजनिक सूचना मुताबिक कार्यक्रममा सहभागी हुन प्रस्ताव पेस गर्ने कृषक समूह/कृषि सहकारी/निजी फार्म/उद्यमी/कम्पनी, जल उपभोक्ता/वन उपभोक्ता/कृषि बजार समितिलाई सम्झनुपर्छ।

(झ) **"प्राङ्गारिक मल"** भन्नाले प्राणी वा वनस्पतिजन्य वा दुबै प्रकारका सामग्रीलाई पूर्ण रुपमा विघटन/डिकम्पोज गरी पोषकतत्व वृद्धि गर्न वा अन्य कुनै प्रयोजनका लागि रासायनिक स्रोतका सिन्थेटिक केमिकल नमिसाई धुलो, दानादार रुपमा बनाइएको बाली बिरुवाको पोषणको लागि प्रयोग गरिने कार्बनयुक्त पदार्थ सम्झनुपर्छ।

(ञ) **"प्रोत्साहन अनुदान रकम दुरुपयोग"** भन्नाले सरकारले प्रदान गरेको प्रोत्साहन अनुदान रकमबाट निर्मित कृषि पूर्वाधार संरचना, खरिद गरिएका यन्त्र उपकरण तथा उत्पादन सामग्रीलाई कार्यक्रमको मर्म, उद्देश्य र सम्झौतामा तोकिएको शर्त तथा प्रतिबद्धता विपरीत प्रयोग वा सञ्चालन गर्ने कार्यलाई जनाउँछ। साथै, दोहोरो अनुदान सुविधा लिने, सम्झौता बमोजिम तोकिएको न्यूनतम अवधिसम्म व्यवसाय निरन्तर सञ्चालन नगर्ने, वा पूर्ण वा आंशिक रुपमा व्यवसाय, संरचना तथा सामग्री बिक्री गर्ने जस्ता कार्यहरु समेत यस दुरुपयोग अन्तर्गत पर्न आउनेछन्।

(ट) **"मन्त्रालय"** भन्नाले कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयलाई सम्झनुपर्छ।

(ठ) **"लक्षित वर्ग"** भन्नाले आर्थिक रुपले विपन्न आदिवासी जनजाति, महिला, दलित, खस आर्य एवं कुमाल, चेपाङ, वनकरिया, हायु लगायतका अल्पसङ्ख्यक समुदाय, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, एकल महिला, सहिद परिवार, जेष्ठ नागरिक तथा अन्य पिछडिएका समुदायका कृषकहरु सम्झनुपर्छ।

(ड) **"लाभग्राही"** भन्नाले निर्देशनालय वा कार्यालयबाट सञ्चालन भएको कार्यक्रम अन्तर्गत सम्झौता गरी काम सम्पन्न गरेपछि भुक्तानी प्राप्त गर्ने साझेदारलाई सम्झनुपर्छ।

(ढ) **"सहजकर्ता"** भन्नाले फलफूल बगैंचा सुदृढीकरण वा कृषक पाठशाला सञ्चालन कार्यमा कार्यालयलाई सहजीकरण गर्ने कृषि प्राविधिक वा सो विषयमा अनुभव प्राप्त व्यक्ति भन्ने सम्झनुपर्छ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

(ण) **"साझेदार"** भन्नाले सम्बन्धित निर्देशनालय वा कार्यालयबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमको लागि छनोटमा परी सम्झौता गरेका प्रस्तावक सम्झनुपर्छ।

(त) **"स्थानीय तह"** भन्नाले प्रदेशभित्र रहेका गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकालाई सम्झनुपर्छ।

परिच्छेद- २

कृषि व्यवसाय प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

३. **प्रस्ताव आह्वानः** (१) कार्यालय/निर्देशनालयले स्वीकृत कार्यक्रममा सहभागी हुन इच्छुक प्रस्तावकहरुलाई लक्षित गरी प्रस्ताव पेस गर्न २१ (एक्काइस) दिनको म्याद राखी अनुसूची-१ बमोजिमको सार्वजनिक सूचना राष्ट्रियस्तरको दैनिक पत्रिकामा प्रकाशन गर्नेछ।

(२) उपदफा १ बमोजिम सूचना प्रकाशन गर्दा माग अनुसार प्रस्ताव दर्ता हुन नआएमा निर्देशनालय/कार्यालयले न्यूनतम ७ (सात) दिनको समयसीमा राखी १ (एक) पटकको लागि प्रस्ताव आह्वानको पुनः सूचना प्रकाशन गर्न सक्नेछ।

४. **प्रस्ताव दर्ता:** कार्यक्रममा सहभागी हुन सम्बन्धित कार्यक्रमको मापदण्ड वा शर्तहरु पुरा गरेका इच्छुक प्रस्तावकले दफा ३ मा उल्लिखित समयसीमा भित्र अनुसूची-३ बमोजिमको प्रस्ताव-पत्र, अनुसूची-४ बमोजिमको प्रतिबद्धता पत्र, अनुसूची-५ बमोजिमको कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्थानको नक्सा लगायतका अनुसूची-१ मा उल्लिखित र अन्य आवश्यक कागजात सहित अनुसूची-२ को ढाँचामा आवेदन निर्देशनालय/कार्यालय वा सम्बन्धित कार्यालयको सेवा केन्द्रमा दर्ता गर्नुपर्नेछ।

५. **प्रारम्भिक सूची तयार गर्ने:** (१) निर्देशनालय/कार्यालयले दर्ता भएका प्रस्तावहरुको सूचनामा माग भएका संलग्न गर्नु पर्ने आवश्यक कागजातहरु सबै समावेश भए नभएको र भर्नु पर्ने विवरणहरु सबै भरे नभरेको चेकलिष्ट अनुसार रुजु गरी प्रारम्भिक सूची तयार गर्नेछ। रीत नपुगेका प्रस्तावहरुलाई कार्यालयले मूल्याङ्कन प्रक्रियामा समावेश गराउने छैन।

(२) तयार भएको प्रारम्भिक सूची र सम्पूर्ण कागजातहरु निर्देशनालय/कार्यालयले मूल्याङ्कन समितिलाई मूल्याङ्कनको लागि उपलब्ध गराउनेछ।

६. **मूल्याङ्कन समिति:** (१) प्राप्त भएका प्रस्तावहरुको मूल्याङ्कन गरी स्वीकृतिका लागि सिफारिस गर्न निर्देशनालय/कार्यालयमा एक मूल्याङ्कन समिति रहनेछ।

निर्देशक/प्रमुख वा निजले तोकेको वरिष्ठतम् अधिकृत, निर्देशनालय/कार्यालय -संयोजक

अधिकृत/प्राविधिक, योजना हेर्ने शाखा, निर्देशनालय/कार्यालय -सदस्य

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

डा. मधुसूधन पौडेल

कार्यक्रम हेर्ने अधिकृत/प्राविधिक, निर्देशनालय/कार्यालय -सदस्य

प्रमुख, आर्थिक प्रशासन शाखा, निर्देशनालय/कार्यालय -सदस्य

प्रमुख, खरिद एकाइ, निर्देशनालय/कार्यालय -सदस्य सचिव

(२) समितिले आवश्यक ठानेमा कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रका बढीमा २ जना विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

७. <u>स्थलगत प्रमाणीकरण तथा मूल्याङ्कनः</u> (१) निर्देशनालय/कार्यालयले तयार गरेको प्रारम्भिक सूची अनुसारका प्रस्तावहरु मूल्याङ्कन समितिले आवश्यक कागजात र विवरण रीतपूर्वक भए नभएको यकिन गरी स्थलगत प्रमाणीकरणको लागि छनोट भएका प्रस्तावकको सूची निर्देशनालय/कार्यालय समक्ष पेस गर्नेछ। निर्देशनालय/कार्यालयले अनुसूची-६ को चेकलिस्ट बमोजिम प्राप्त सूचीका प्रस्तावकहरुको स्थलगत प्रमाणीकरण गर्नेछ।

(२) आवश्यक ठानेमा मूल्याङ्कन समितिले समेत स्थलगत प्रमाणीकरण गर्न गराउन सक्नेछ।

(३) मूल्याङ्कन समितिले प्राप्त प्रस्ताव, संलग्न कागजात र स्थलगत प्रतिवेदनको आधारमा अनुसूची-७ बमोजिम मूल्याङ्कन गरी ५० (पचास) प्रतिशत वा सो भन्दा बढी अङ्क प्राप्त गर्ने प्रस्तावकहरुको योग्यताक्रम सूची तयार गरी छनोटका लागि निर्देशनालय/कार्यालय समक्ष सिफारिस गर्नेछ।

८. <u>प्रस्ताव छनोटको जानकारी तथा स्वीकृतिः</u> (१) योग्यताक्रम सूचीका प्रस्तावहरु बारे गुनासो पेस गर्न ७ (सात) दिनको समयसीमा राखी निर्देशनालय/कार्यालयले आशयको सूचना प्रकाशन गर्नेछ।

(२) लिखित गुनासो पेस हुन आएमा उक्त गुनासो फछ्र्यौट गरेर मात्र अन्तिम योग्यताक्रम सूची प्रकाशन गर्नुपर्नेछ।

(३) निर्देशनालय/कार्यालयले अन्तिम योग्यताक्रम सूचीबाट योगतयताक्रमको आधारमा छनोट गरी प्रस्ताव स्वीकृत गर्नेछ।

(४) छनोट भएका प्रस्तावकहरुलाई छनोट भएको जानकारी दिन र अधिकतम १५ दिनभित्र सम्झौता गर्न वेबसाइट वा कार्यालयको आधिकारिक सोसल मिडियामार्फत सूचना प्रकाशन गरी आह्वान गर्नेछ।

(५) निर्देशनालय/कार्यालयले सञ्चालन हुने कार्यक्रम/क्रियाकलाप अनुसारको प्राविधिक मापदण्ड निर्धारण गरी स्वीकृत गर्नेछ।

(६) निर्देशनालय/कार्यालयले साझेदारलाई मापदण्ड अनुसार लागत अनुमान तयार गर्न स्वीकृत प्राविधिक मापदण्ड उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

४

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

कार्ययोजना स्वीकृतिः (१) सम्बन्धित कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरुको स्वीकृत प्राविधिक मापदण्डको आधारमा साझेदारले लागत अनुमान र कार्यान्वयन कार्ययोजना तयार गरी निर्देशनालय/कार्यालय समक्ष पेस गर्नेछ।

(२) निर्देशनालय/कार्यालयले उपदफा १ बमोजिम पेस भए अनुसार नै वा आवश्यक परिमार्जनसहित सम्झौतापूर्व नियमानुसार लागत अनुमान र कार्यान्वयन कार्ययोजना स्वीकृत गर्नेछ।

१०. **सम्झौताः** (१) छनोट भएका प्रस्तावकहरुसँग निर्देशनालय/कार्यालयले अनुसूची-८ बमोजिम सम्झौता गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नेछ।

(२) छनोट भएका प्रस्तावकहरु समय सीमाभित्र सम्झौता गर्न नआएमा वैकल्पिक योग्यताक्रम सूचीका प्रस्तावकलाई बढीमा ७ (सात) दिनको समयसीमा तोकी सम्झौताको लागि योग्यताक्रम अनुसार क्रमशः पत्राचार गरिनेछ।

(३) साझेदारले सम्झौता गर्नु अघि दोहोरो अनुदान सुविधा नलिएको स्वघोषणा-पत्र पेस गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद-३

कृषि व्यवसाय प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

११. **बाली प्रवर्धन कार्यक्रमः** (१) जिल्लागत प्राथमिकता बाली/वस्तुको क्लष्टरमा आधारीत व्यवसायीकरण र आधुनिकीकरणमार्फत स्थानीय माग पूर्ति, आत्मनिर्भरता, आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्धन गरी कृषकको आयस्तर सुधार गर्ने उद्देश्य लिई यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत कृषक समूह, कृषि कार्यमा संलग्न सहकारी, निजी कृषि फार्म/कृषि कम्पनीहरुले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) खाद्यान्न, दलहन, तेलहन, रैथाने बाली, फलफूल, चिया, कफी, तरकारी बाली, मसला बाली, मौरी, च्याउ, रेशम लगायतका स्वीकृत कार्यक्रममा तोकिएका बाली प्रवर्धनका लागि देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिने छः

(अ) बिउ/बेर्ना/बिरुवा, मल, विषादी, सुक्ष्म खाद्यतत्व, हाते औजार उपकरण लगायतका उत्पादन सामग्री सहयोग,

(आ) सिंचाइ संरचना निर्माण तथा मर्मत सम्भार एवं सिंचाइका लागि आवश्यक सामग्री खरिद,

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
भूमि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

(इ) तरकारी, च्याउ तथा पुष्प खेती/नर्सरी व्यवसायका लागि संरक्षित संरचना लगायतका पूर्वाधार निर्माण,

(ई) बाली/वस्तु उत्पादनमा आवश्यक यन्त्र उपकरण/नवीनतम प्रविधि अवलम्बन,

(उ) भण्डारण, प्रशोधन तथा बजारीकरणमा सहयोग,

(ऊ) सीप विकास तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धि।

(ख) कार्यक्रम क्लष्टर देहाय बमोजिम निर्धारण हुनेछ;-

(अ) प्रस्तावकले प्रस्ताव पेस गर्दा अनुसूची-९ बमोजिम क्लष्टरको क्षेत्रफल वा सङ्ख्या पुगेको आधार पेस गर्नुपर्नेछ। निजी फार्म/कम्पनीको हकमा बढीमा २ वटासम्म फार्महरु जोडेर क्लष्टर बनाउन सकिनेछ।

(आ) क्लष्टर छनोट गर्दा सम्भव भएसम्म एकै रोड कोरिडोर समेट्ने, एकै भेगको, नजिकको दुरीमा बजार भएको क्षेत्र छनोट गर्नुपर्नेछ।

(ग) खाद्यान्न, दलहन, तेलहन बाली: खाद्यान्न, दलहन तथा तेलहन बालीको पकेट क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

(घ) तरकारी खेती:

(अ) संरक्षित संरचना निर्माण गरी उच्च मूल्य तरकारी उत्पादनका लागि आवश्यक जनशक्ति तथा प्राविधिक ज्ञान भएको हुनुपर्नेछ।

(आ) संरक्षित संरचनाको न्यूनतम क्षेत्रफल १८० वर्गमिटर हुनुपर्नेछ। हाइटेक/नेचुरल्ली भेन्टिलेटेड ग्रिनहाउस, एग्रि नेटहाउस, जि.आइ/फलाम/बाँस प्रयोग गरी संरचना निर्माण गर्न सकिनेछ। संरक्षित संरचनाको न्यूनतम प्राविधिक मापदण्ड अनुसूची-१० बमोजिम हुनेछ।

(ङ) फलफूल खेती: फलफूल बिरुवा सम्भव भएसम्म सम्बन्धित कार्यालयको सिफारिसमा सरकारी फार्म केन्द्रबाट खरिद गर्नुपर्नेछ।

(अ) किवी फलका लागि कंक्रिट थाँक्रा निर्माण गर्दा रड (८ मि.मि. को कम्तीमा ४ वटा), सिमेन्ट, बालुवा र एग्रिगेट्सको अनुपात (१:१.५:३), उचाइ (कम्तीमा ८ फिट) र चौडाइ (४ फिट ४ इन्च), होरिजेन्टल बार (कम्तीमा १.५ इन्च) र जि.आइ. तारको मोटाइ (कम्तीमा १० SWG) हुनुपर्नेछ।

(आ) किवी फलमा एम.एस. वा जि.आइ. को टि बारको थाँक्रा निर्माण गर्दा उचाइ (कम्तीमा ८ फिट), २ मि.मि. मोटाइ भएको ४०

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

प्रदेश सरकार
...विकास मन्त्रालय
...डा, नेपाल

मि.मि. को पाइप र जि.आइ. तारको मोटाइ (कम्तीमा १० SWG) हुनुपर्नेछ।

(इ) ड्रागन फ्रुटका लागि कंक्रिट थाँक्रा निर्माण गर्दा रड (८ मि.मि. को कम्तीमा ४ वटा), सिमेन्ट, बालुवा र एग्रिगेट्सको अनुपात (१:१.५:३), उचाइ (कम्तीमा ७ फिट) र चौडाइ (४ फिट ४ इन्च), होरिजेन्टल बार (कम्तीमा १.५ इन्च) र जि.आइ. तारको मोटाइ (कम्तीमा १० SWG) हुनुपर्नेछ।

(च) चिया/कफीः

(अ) राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्डबाट प्रदेशभित्र तोकिएका सम्भाव्य क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिई चिया/कफी खेती कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

(आ) कफी खेतीको हकमा प्राङ्गारिक कफी खेतीलाई विशेष प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

(इ) कफी खेती गर्दा बिरुवा रोप्नु पूर्व नै छहारी व्यवस्थापन गरी सकेको हुनुपर्नेछ।

(छ) च्याउ खेतीः

(अ) कन्ये, गोब्रे र सिताके जातका च्याउको खेती गर्न सकिनेछ।

(आ) सिताके च्याउ खेती समुद्र सतहदेखि ८०० मिटर भन्दा माथिको क्षेत्रमा गर्नुपर्नेछ। साथै, काठको मुडाको आकार न्यूनतम ४ इन्च व्यास भएको र ३ फिट लम्बाइ भएको हुनुपर्नेछ।

(ज) मौरी पालनः

(अ) सेराना मौरीपालनको लागि मौसम अनुसार पर्याप्त चरन क्षेत्र भएको स्थान हुनुपर्नेछ भने मेलिफेरा मौरीपालनको हकमा चरन पात्रो सहितको चरन व्यवस्थापन योजना हुनुपर्नेछ।

(आ) व्यावसायिक मौरीपालनका लागि मौरीपालन सम्बन्धी आधारभूत तालिम लिएको हुनुपर्नेछ।

(झ) रेशम खेतीः

(अ) निजी फार्मको लागि ५ बाकस र कृषक समूह वा सहकारीको हकमा प्रति सदस्य कम्तीमा १ बाकस कीरापालन गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

(आ) रेशम खेतीका लागि किम्बु बगैंचाको स्थापना गरी सकेको तथा खेती सम्बन्धी आधारभूत तालिम लिएको हुनुपर्नेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसुधन पौडे...
मन्त्री

प्रदेश सरकार
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

(इ) रेशम मूल्य श्रृंखलाका कोया उत्पादनदेखि धागो उत्पादनसम्मका मूल्य श्रृंखलाका सम्पूर्ण गतिविधिहरु एकीकृत रुपमा सञ्चालनका लागि प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

(४) यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्राथमिकता प्राप्त बालीका बिउ बिजनमा प्रोत्साहन दिँदा स्वदेशमा उत्पादित हालसालै सिफारिस भएका उच्च उत्पादनशिल जातको बिउलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ। रैथाने बालीको हकमा यो व्यवस्था लागु हुने छैन।

१२. <u>कौसी खेती प्रवर्धन कार्यक्रमः</u> (१) सहरी क्षेत्रका बासिन्दामा जमिन अभाव र व्यस्तताका कारण बजारमै निर्भर रहनुपर्ने बाध्यता भएको साथै रसायनको उच्च प्रयोगले स्वस्थ तरकारी पाउन नसक्ने अवस्थालाई दृष्टिगत गरी उपभोक्तालाई नै ताजा तरकारी उत्पादनमा संलग्न गराउन कौसी खेती प्रवर्धन कार्यक्रम आवश्यक देखिन्छ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत सहरी क्षेत्रभित्र कौसी खेती गर्न इच्छुक कृषक समूह, कृषि कार्यमा संलग्न सहकारी र टोल विकास संस्थाले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) प्रस्तावकहरूले न्यूनतम २५ घरधुरीको क्लष्टर बनाई आवेदन दिनु पर्नेछ।

(ख) कार्यालयले साझेदारलाई देहायका क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि स्वीकृत बजेटको परिधिमा रही प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछः

(अ) गमला, क्रेट, काठ/थर्मकोल/स्पाइरोफर्म बाकस, फलामका संरचना, ग्रो ब्याग, ट्रे, पानी हाल्ने फोहोरा, स्प्रे टयाङ्की, साना हाते औजार आदि सामग्रीहरु

(आ) प्राङ्गारिक मल, गड्यौली मल, कोकोपिट, पिट मोस लगायत अन्य ग्रो मिडिया, बिउ, बेर्ना, विषादी, घुलनशील मल, सुक्ष्म खाद्यतत्व सहयोग

(इ) जैविक तथा प्राङ्गारिक मल/विषादी उत्पादन तथा प्रवर्धनमा सहयोग

(ई) कम्पोस्ट बिन, जैविक विघटक, इ.एम झोल, ट्राइकोडर्मा आदि सहयोग

(उ) थोपा सिँचाइका लागि आवश्यक सामग्री

(ऊ) आकाशको पानी सङ्कलन गर्ने संरचना, रेन सेल्टर, हाईड्रोपोनिक्स /एरोपोनिक्स लगायत नवीनतम प्रविधि र संरचना निर्माण।

१३. <u>संरक्षित संरचनामा तरकारी, पुष्प तथा उच्च मूल्य बाली प्रवर्धन कार्यक्रमः</u> (१) तरकारी, पुष्प तथा उच्च मूल्य बालीको प्रतिकूल मौसममा उत्पादन, शत्रुजीवहरुबाट संरक्षण गरी

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

विषादीको उपयोगमा कमी, मल तथा पानीको नियन्त्रित प्रयोग र अधिकतम् उपयोग गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउने उद्देश्यका साथ कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत संरक्षित संरचनाको अनुभव भएका कृषक समूह, कृषि कार्यमा संलग्न सहकारी तथा निजी कृषि फार्म/कम्पनीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) यस कार्यक्रम अन्तर्गत जि.आइ. र प्लाष्टिक प्रयोग गरी प्रविधिसहितको नेचुरल्ली भेन्टिलेटेड/सेमी हाइटेक/हाइटेक ग्रिनहाउस, एग्रि नेटहाउस वा जि.आइ./फलाम/बाँस प्रयोग गरी प्लाष्टिक घर निर्माण गर्न सकिनेछ।

(ख) संरक्षित संरचनाको न्यूनतम क्षेत्रफल १८० वर्गमिटर र न्यूनतम प्राविधिक मापदण्ड अनुसूची-१० बमोजिम हुनेछ।

१४. <u>स्मार्ट एग्रिकल्चर प्रविधि अवलम्बन कार्यक्रमः</u> (१) कृषि र सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा विकास भएका नवीनतम प्रविधि तथा अवधारणाहरु प्रयोग गरी कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरणमार्फत उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नका लागि यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत व्यावसायिक तरकारी उत्पादन कार्यमा संलग्न कृषक समूह, कृषि सहकारी र निजी कृषि फार्म/कम्पनीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) खुला जमिनको लागि न्यूनतम ३ रोपनी र संरक्षित संरचनाको हकमा न्यूनतम १८० वर्गमिटरको संरचनामा तरकारी खेती गर्नुपर्नेछ।

(ख) कुल लागत अनुमानको न्यूनतम २० प्रतिशत भार सूचना प्रविधि, अटोमेशन वा स्मार्ट प्रविधिसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित क्रियाकलाप हुनुपर्नेछ।

(ग) कार्यालयले साझेदारलाई देहायका क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछः-

(अ) स्मार्ट नर्सरीः स्वस्थ बेर्ना उत्पादनका लागि पोलिहाउस निर्माण गरी पोलिहाउस भित्र तापक्रम र आद्रता अनुकूल बनाउन उपकरण जडान, सिँचाइका लागि फगर लगायतका संरचना जडान,

(आ) संरक्षित संरचनामा तरकारी खेतीः अटोमेटेड हाइटेक ग्रिनहाउस निर्माण, भर्टिकल फार्मिङ, हाइड्रोपोनिक्स र एरोपोनिक्स प्रविधिको प्रयोग,

(इ) स्मार्ट सिँचाइः थोपा सिँचाइ, बुम सिँचाइ, स्पिङ्कलर सिँचाइ जस्ता माइक्रो इरिगेसन प्रविधि जडान, माटोको चिस्यान र मौसमको अवस्थाको आधारमा सेन्सर तथा नियन्त्रकको प्रयोग,

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल

(ई) स्मार्ट बाली संरक्षण: कीट नियन्त्रण प्रणाली जडान, कीट नियन्त्रणको लागि प्राकृतिक शिकारी वा जैविक कीटनाशकहरुको प्रयोग,

(उ) स्मार्ट बाली पोषण: खाद्यतत्वको उपयोगिता बढाई बाली उत्पादन बढाउन सेन्सरयुक्त अटोमेटेड फर्टिगेसन प्रणालीको जडान,

(ऊ) स्वचालित सेन्सर: बाली, माटो, सिंचाइ र मौसमको जानकारीका लागि जडान गरिएका कन्ट्रोलर, सेन्सर र स्वचालित प्रणाली प्रयोग गरी क्लाउड कम्प्युटिङ र विश्लेषणबाट बाली स्वास्थ्य निगरानी साथै उत्पादन क्षमताको मूल्याङ्कन,

(ऋ) नविनतम प्रविधि, रोबोटिक्स एवं मेसिनरी: हवाई इमेजिङ, बाली स्वास्थ्य/रोग निगरानी लगायतको लागि ड्रोनको प्रयोग साथै ब्लक चेन जस्ता अन्य नविनतम प्रविधिहरुको अवलम्बन।

१५. <u>साना सिँचाइ निर्माण कार्यक्रम:</u> (१) साना सिँचाइ संरचनाहरुको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरी खेतीयोग्य जमिनमा सिँचाइ सुविधाको व्यवस्थापन तथा विस्तार गरी कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावक: यस कार्यक्रम अन्तर्गत कृषक समूह, कृषि कार्यमा संलग्न सहकारी, निजी कृषि फार्म, जल उपभोक्ता समितिले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरु:

(क) यस कार्यक्रम अन्तर्गत बढीमा २५ हेक्टरसम्म सिँचाइ सुविधा पुग्ने कुलो निर्माण एवं मर्मत सम्भार, एच.डी.पी.ई. पाइप, स्यालो बोरिङ्ग, इनार निर्माण, पानी तान्ने पम्प, थोपा/स्प्रिङ्कलर सिँचाइ जस्ता सुक्ष्म सिँचाइ, प्लाष्टिक/सिमेन्ट पोखरी निर्माण आदि सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(ख) प्लाष्टिक पोखरी २५० GSM को प्लाष्टिक प्रयोग गरी न्यूनतम ३०,००० लिटर क्षमताको हुनुपर्नेछ,

(ग) सिमेन्ट पोखरी न्यूनतम ३०,००० लिटर क्षमताको हुनुपर्नेछ,

(घ) सिँचाइ कुलोबाट न्यूनतम १५ घरधुरी लाभान्वित हुनुपर्नेछ,

(ङ) स्यालो बोरिङ न्यूनतम १ हेक्टर कमाण्ड क्षेत्र भएको हुनुपर्नेछ।

१६. <u>वातावरण अनुकूलित व्यावसायिक च्याउ खेती प्रवर्धन कार्यक्रम:</u> (१) वातावरण अनुकूलित संरचना निर्माणमार्फत गोब्रे च्याउ तथा अन्य उच्च मूल्य प्रजातिका च्याउ वर्षैभरि उत्पादन गरी आयात प्रतिस्थापन र रोजगारी प्रवर्धन गर्न यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

१०

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत च्याउ व्यवसायमा संलग्न कृषक समूह, कृषि सहकारी, निजी कृषि फार्म/कम्पनीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरु:

(क) आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा भएका प्रस्तावकलाई प्राथमिकता दिईनेछ। भाडामा लिईएको जग्गाको हकमा न्यूनतम १५ वर्षको करारनामा पत्र पेस गर्नुपर्नेछ।

(ख) च्याउ खेती गरिने संरचना वातावरण अनुकूलित हुने प्रविधि वा उपकरणको प्रयोग गर्न उपयुक्त हुनुपर्नेछ।

(ग) कार्यालयले साझेदारलाई देहायका क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछः

(अ) च्याउ खेतीका लागि वातावरण अनुकूलन गर्न उपयुक्त संरचनाको निर्माण,

(आ) निर्माण भएको वा निर्मित संरचनामा तापक्रम, सापेक्षिक आद्रता र हावाको सञ्चार च्याउ खेतीका लागि अनुकूलित बनाउन आवश्यक पर्ने मेशिनरीहरु जडान।

१७. <u>च्याउ क्यानिङ उद्योग स्थापना कार्यक्रमः</u> (१) बागमती प्रदेशमा उत्पादन हुने गोब्रे च्याउलाई क्यानिङ गरी बजार मागअनुसार आपूर्ति बढाई आयात प्रतिस्थापनमार्फत गोब्रे च्याउ खेतीको व्यावसायिकता प्रवर्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत च्याउ व्यवसायमा संलग्न कृषक समूह, कृषि सहकारी, निजी कृषि फार्म/कम्पनीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरु:

(क) गोब्रे च्याउ क्यानिङ उद्योग स्थापना गर्न चाहने प्रस्तावकले आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थको सुनिश्चितताको निम्ति आफ्नो उत्पादनको विवरण वा गोब्रे च्याउ उत्पादक कृषकहरुसँग भएको सम्झौता पत्र पेस गर्नुपर्नेछ।

(ख) आफ्नै स्वामित्वमा जग्गा भएका प्रस्तावकलाई प्राथमिकता दिईनेछ। भाडामा लिईएको जग्गाको हकमा न्यूनतम १५ वर्षको करारनामा पत्र पेस गर्नुपर्नेछ।

(ग) कार्यालयले साझेदारलाई देहायका क्रियाकलापहरु सञ्चालनको लागि प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछ:

(अ) गोब्रे च्याउको क्यानिङ उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक संरचना निर्माण,

(आ) उद्योगका लागि आवश्यक मेशिनरी औजार खरिद आदि।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

१८. <u>भकारो/गोठेमल सुधार कार्यक्रमः</u> (१) गोठेमलको उचित व्यवस्थापन र भकारो सुधारमार्फत उत्पादित गुणस्तरयुक्त प्राङ्गारिक मलको प्रयोगबाट माटोको उर्वराशक्ति र बाली उत्पादन वृद्धि गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत एउटै क्लष्टरमा व्यावसायिक रुपमा खेती गरिरहेका कृषक समूह वा कृषि कार्यमा संलग्न सहकारीले भकारो सुधारका लागि आवेदन दिन सक्नेछन।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) भकारो सुधार गर्न प्रति प्रस्तावक न्यूनतम १० जना इच्छुक सदस्य हुनुपर्नेछ।

(ख) प्रति भकारो कम्तीमा २ वटा पशु वस्तुसहित न्यूनतम ७ वर्गमिटरको गोठ हुनुपर्नेछ।

(ग) कार्यालयले साझेदारलाई देहायका क्रियाकलापहरु सञ्चालनको लागि प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछः-

(अ) गोठको भुँई ढलान,

(आ) मुत्र सङ्कलन व्यवस्थापन (गटर, पाइप, जाली आदि),

(इ) भकारोको छानो/पर्खाल निर्माण/स्तरोन्नति,

(ई) मुत्र सङ्कलनका लागि कम्तीमा २०० लि. को कङ्क्रिट ट्याङ्की वा पोली ट्याङ्कीको निर्माण/सुधार।

१९. <u>प्राङ्गारिक कृषि उपज बजारीकरण सहयोग कार्यक्रमः</u> (१) स्वच्छ, स्वस्थ तथा विषादीरहित प्राङ्गारिक कृषि उपजलाई व्यवस्थित आपूर्ति श्रृंखलामार्फत बजारसम्म पुऱ्याई कृषकलाई उचित मूल्य र उपभोक्तालाई गुणस्तरीय खाद्य सुनिश्चितता र वातावरण संरक्षणका लागि यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्राङ्गारिक कृषिमा संलग्न समूह, सहकारी/संघ संस्था, निजी फार्म/कम्पनीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) प्राङ्गारिक खेतीको मापदण्ड "प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन प्रणालीको राष्ट्रिय प्राविधिक मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०६४" वा अन्य स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम हुनुपर्नेछ।

(ख) प्राङ्गारिक कृषि उपजको प्रमाणीकरण "प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको सहभागितामूलक गुणस्तर निर्धारण प्रणाली सञ्चालन सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०६९" र "प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको सामूहिक प्रमाणिकरणका लागि

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका, २०६९" वा अन्य स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम हुनुपर्नेछ।

(ग) कार्यालयले साझेदारलाई देहाय अनुसारका क्रियाकलाप सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछः-

(अ) प्राङ्गारिक कृषि उपज सङ्कलन, प्रशोधन, भण्डारण, ब्राण्डिङ्ग, प्याकेजिङ्ग, विविधीकरण लगायतका मूल्य श्रृंखला विकास सम्बन्धी कार्यहरु,

(आ) प्राङ्गारिक कृषि उपजको बजारीकरणका लागि कृषि तथा खाद्य मेला आयोजना, कृषि बजार, हाट बजार वा अन्य उपयुक्त स्थलमा प्राङ्गारिक उपज बिक्री स्टल/केन्द्र निर्माण एवं सञ्चालन,

(इ) प्राङ्गारिक कृषि उपज बजारीकरण प्रवर्धनका लागि आवश्यक अन्य उपयुक्त क्रियाकलापहरु।

२०. <u>प्राङ्गारिक/गड्यौले मल उद्योग सबलीकरण तथा प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रमः</u> (१) रासायनिक मलको अत्यधिक प्रयोगले माटोको भौतिक, रासायनिक र जैविक गुणमा नकारात्मक असर पर्न थालेकोले माटोको उर्वराशक्ति बढाइ दीर्घकालीन रूपमा कृषियोग्य जमिनको उत्पादनशीलता वृद्धि गर्नका लागि प्राङ्गारिक मल तथा गडयौले मलको प्रयोगलाई बढवा दिन मल उत्पादन गर्ने उद्योगलाई सबलीकरण तथा प्रोत्साहन गर्न यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्राङ्गारिक/गडयौले मल उत्पादन गरिरहेका उद्योगले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) प्रस्तावक प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भएको हुनुपर्नेछ

(ख) प्रस्तावक प्रचलित कानुन बमोजिम स्थानीय तह वा प्रदेशमा सूचीकृत भएको हुनुपर्नेछ।

(ग) प्रस्तावकले स्वीकृत कार्यक्रम रहेको जिल्लाको कार्यक्षेत्रभित्र प्राङ्गारिक/गडयौले मल उद्योग सञ्चालन गरिरहेको स्थानीय तहको सिफारिस पेस गर्नुपर्नेछ।

(घ) प्रस्तावकले प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भएका कृषक समूह/सहकारी/फार्म/कम्पनीलाई सूचना प्रकाशन पश्चात बिक्री गरेको मलमा मात्र प्रोत्साहन अनुदान पाउनेछन्।

(ङ) उद्योगबाट उत्पादित प्राङ्गारिक मल "प्राङ्गारिक तथा जीवाणु मल निर्देशिका, २०७८" बमोजिम मलको मापदण्ड पुरा गरेको हुनुपर्नेछ।

(च) प्रस्तावकले उद्योग रहेको सम्बन्धित स्थानिय तहवाट सिफारिस,

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

२१. <u>कृषि बजार प्रवर्धन कार्यक्रमः</u> (१) कृषक र उपभोक्ताबिचको दुरी घटाई स्थानीय उत्पादनलाई प्रतिस्पर्धी बनाउँदै कृषि उपजको उचित मूल्य सुनिश्चित गर्ने उद्देश्य सहित भौतिक पूर्वाधार, बजार सूचना प्रणाली, आपूर्ति श्रृंखला व्यवस्थापन सुदृढ गरी कृषि बजारको विकास र सुधारमा टेवा पुऱ्याउन यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत कृषक समूह, कृषि कार्यमा संलग्न सहकारी/संघ संस्था/कम्पनी, कृषि बजार समितिले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः कार्यालयले साझेदारलाई देहाय अनुसारका क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछः-

(क) कृषि बजारमा स्टल वा बिक्री कक्ष निर्माण वा स्तरोन्नति,

(ख) कृषि बजारमा सङ्कलन केन्द्र, भण्डारण संरचना लगायत अन्य आवश्यक पूर्वाधार निर्माण,

(ग) कृषि उपज बजारीकरणका लागि लेबलिङ्ग, प्याकेजिङ्गमा सहयोग, बजार सूचना प्रणाली विकास, बजारीकरणको लागि सीप विकास लगायत अन्य बजार प्रवर्धनका क्रियाकलापहरु।

२२. <u>शिक्षालयसँगको सहकार्यमा कृषि उत्पादन कार्यक्रमः</u> (१) कृषि विषय अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक ज्ञानमा मात्र सीमित नराखी, उद्यमशीलता अभिवृद्धि गरी भविष्यमा दक्ष प्राविधिक तथा स्वरोजगारी सिर्जना गर्न सक्ने उद्यमशील व्यवसायी बनाउने उद्देश्यले प्राविधिक शिक्षालयसँगको सहकार्यमा व्यावसायिक कृषि उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत कृषि विज्ञान विषय पढाई हुने शैक्षिक संस्थाले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) कार्यक्रम सञ्चालनका लागि शैक्षिक संस्थासँग आफ्नै स्वामित्वमा ५ रोपनी जग्गा वा भाडामा लिएको जग्गाको हकमा न्यूनतम ५ वर्षको करार सम्झौता भएको करारनामा पत्र हुनुपर्नेछ।

(ख) तरकारी, खाद्यान्न, च्याउ खेती, मौरीपालन, फलफूल, पुष्प खेती लगायत कृषिजन्य बालीको उत्पादन सामग्री, यन्त्र उपकरण, उन्नत प्रविधि प्रदर्शन, बजारीकरण लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

२३. <u>वातानुकूलित प्रविधिमा च्याउ उत्पादन गर्ने कृषकलाई विद्युत महशुलमा अनुदानः</u> (१) वातावरण अनुकूलित संरचनामा खपत हुने विद्युत खर्च घटाई च्याउ खेतीको उत्पादन लागत कम गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत व्यावसायिक च्याउ खेतीका लागि वातानुकूलित संरचना निर्माण गरेका कृषक समूह, कृषि कार्यमा संलग्न सहकारी, निजी फार्म वा कम्पनीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन शर्तहरुः

(क) प्रस्तावक व्यक्ति वा संस्थाको विद्युत मिटर ग्राहक नं. खुलेको कागजात सहित विद्युत प्राधिकरणबाट अनुदान छुट नपाएको प्रमाण खुल्ने कागजात पेस गर्नुपर्नेछ।

(ख) प्रस्तावकले वातावरण अनुकुलित चिस्यान प्रणाली सहितको च्याउ उत्पादनमा मात्र विद्युतको प्रयोग गरेको हुनुपर्नेछ।

२४. **कृषि उद्यमशीलता विकास/विकास सहयोग कार्यक्रमः** (१) प्रदेशको कृषि क्षेत्रमा साना तथा मझौला खालका कृषि उद्यमहरूको विकास र प्रवर्धनमार्फत रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्ने, कृषि श्रमको उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने र कृषि उद्यमशीलता विकास गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत निजी कृषि फार्म/कम्पनी, कृषक/कृषि उद्यमीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) यस कार्यक्रम अन्तर्गत तरकारी, फलफूल, पुष्प, च्याउ, मसला बाली, मौरीपालन, रैथाने बाली, प्राङ्गारिक कृषि लगायतका कृषि क्षेत्रको उद्यमशीलता प्रवर्धन गर्ने उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरणसँग सम्बन्धित क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(ख) उत्पादनदेखि बजारीकरणसम्मका सहयोगी क्रियाकलापहरुलाई प्राथमिकता दिई उद्यमशीलता कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।\

२५. **कृषि ज्ञानरत्न प्रवर्धन कार्यक्रमः** (१) उच्च शिक्षा प्राप्त गरेका व्यक्तिले हासिल गरेको सैद्धान्तिक ज्ञान र अनुसन्धान अनुभवलाई व्यवहारमा लागु गरी कृषि क्षेत्रमा नवप्रवर्तन प्रवर्धन गर्न, शिक्षित युवा जनशक्तिलाई कृषि पेशामा अभिप्रेरीत गर्न र स्थानीय कृषकहरूलाई सशक्तीकरण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत कम्तीमा स्नातक तह अध्ययन पुरा गरी कृषि पेशामा आबद्ध व्यक्तिको प्रत्यक्ष संलग्नतामा स्थापित निजी फार्म वा कम्पनीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रमको लागि आवेदन दिने आवेदक मध्येबाट माथिल्लो शैक्षिक योग्यता प्राप्त आवेदकलाई प्राथमिकता दिईनेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

(४) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः कार्यालयले साझेदारलाई देहाय अनुसारका क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछः-

(क) फलफूल, तरकारी, रैथाने बाली, मसला बाली/नगदे बाली, प्राङ्गारिक कृषि, उत्पादन सामग्री, औजार/उपकरण, साना तथा आधुनिक सिँचाइ लगायत उत्पादनसँग सम्बन्धित क्रियाकलाप,

(ख) सङ्कलन, प्रशोधन तथा बजारीकरणसँग सम्बन्धित औजार/उपकरण/ पूर्वाधार निर्माण।

२६. <u>जग्गा भाडामा लिई केरा खेती गर्ने कृषकका लागि जग्गा भाडामा अनुदान कार्यक्रमः</u> (१) जग्गा भाडामा लिई व्यावसायिक रुपमा केरा खेती गर्ने कृषकलाई जग्गा भाडामा अनुदान दिई उत्पादन लागत न्यूनीकरणमा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत जग्गा भाडामा लिई केरा खेती गर्दै आएका व्यावसायिक निजी फार्म/कम्पनी/कृषक समूह/कृषि कार्यमा संलग्न सहकारीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) प्रस्तावकले जग्गा भाडामा लिई न्यूनतम १० कठ्ठा (६.५ रोपनी) मा व्यावसायिक केरा खेती गरेको हुनुपर्नेछ।

(ख) जग्गा भाडा सम्झौताको अवधि आवेदन दिन सकिने अन्तिम मितिले न्यूनतम तीन वर्ष बाँकी रहेको हुनुपर्नेछ।

(ग) खेती गरिएको जमिनको स्वामित्व खेती गर्ने कृषकको एकाघर सदस्यको नाममा भएमा यो कार्यक्रमको लागि योग्य हुने छैन।

(घ) कसैको नाममा कित्ताकाट भएको तर लालपुर्जा नभएको जग्गाको हकमा उक्त जग्गाको कित्ता नम्बर, क्षेत्रफल र जग्गाधनीको विवरण खुलाई सम्बन्धित वडा कार्यालयले प्रमाणित गरेको पत्र पेस गर्नुपर्नेछ।

(ङ) केरा खेतीको बिमा गरेको प्रमाण पेस गर्नुपर्नेछ।

२७. <u>मागमा आधारित जीविकोपार्जन सहयोग कार्यक्रमः</u> (१) कृषकलाई कृषि पेशामा आवद्ध गरी खाद्य सुरक्षा, जीविकोपार्जनमा सहजता तथा रोजगारीको अवसरलाई वृद्धि गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यविधिले तोकेको लक्षित वर्गले कार्यक्रममा आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

(क) प्रस्तावकले उपदफा २ बमोजिम लक्षित वर्ग भएको बेहोरा खुल्ने स्थानीय तह/वडाको सिफारिस पत्र पेस गर्नुपर्नेछ।

(ख) यस कार्यक्रम अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलाप सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सकिनेछः-

(अ) तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, तेलहन, दलहन, रैथाली बाली, मसला बाली, मौरीपालन, च्याउ, पुष्प, कन्दमुल लगायत कृषिजन्य बाली वस्तु खेतीका लागि आवश्यक प्रविधि र सामग्री,

(आ) कृषिजन्य बाली/वस्तुको प्रशोधन तथा बजारीकरण

(इ) औजार उपकरण खरिद।

परिच्छेद- ४

प्राङ्गारिक मल वितरण कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

२८. **प्राङ्गारिक मल वितरण कार्यक्रमः** (१) रासायनिक मलको अत्यधिक प्रयोगले माटोको भौतिक, रासायनिक र जैविक गुणमा नकारात्मक असर पर्न थालेकोले माटोको उर्वराशक्ति बढाइ दीर्घकालीन रूपमा कृषियोग्य जमिनको उत्पादनशीलता वृद्धि गर्नका लागि प्राङ्गारिक मलको उत्पादन र प्रयोगलाई बढाउने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) प्रस्तावकः यस कार्यक्रम अन्तर्गत प्राङ्गारिक मल प्रयोग गर्न चाहने कृषक, कृषक समूह, कृषि कार्यमा संलग्न सहकारी र कृषि फार्म/कम्पनीले आवेदन दिन सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) प्रत्येक प्रस्तावकलाई एक आर्थिक वर्षमा बढीमा १० मे.टन प्राङ्गारिक मलमा सहुलियत रकम उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(ख) कार्यालयले प्राङ्गारिक मल आपूर्तीकर्तालाई अनुसूची-११ बमोजिम र प्राङ्गारिक मल प्रयोग गर्न चाहने कृषक/कृषक समूह/कृषि सहकारी/कृषि फार्म/कम्पनीलाई अनुसूची-१२ बमोजिम सूचीकरण गर्न २१ (एक्काईस) दिन समयावधिको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नेछ।

(ग) नेपालमा उत्पादन भएको प्राङ्गारिक मल मात्र कार्यक्रममा समावेश गरिनेछ।

(घ) कार्यालयले छनोट भएका आपूर्तिकर्ताहरुको सूची र प्राङ्गारिक मल खरिद गर्न चाहने छनोट भएका प्रस्तावकहरुलाई सहुलियत दरमा उपलब्ध गराउन सकिने प्राङ्गारिक मलको परिमाण सहितको सूची प्रकाशन गर्नुपर्नेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

(ङ) सार्वजनिक खरिद ऐन बमोजिम गठित मूल्याङ्कन समितिबाट छनोट भएका आपूर्तिकर्ताहरुसँग कार्यालयले सम्झौता गर्नुपर्नेछ। कार्यालयले आवश्यकता अनुसार प्राप्त भएको प्राङ्गारिक मलको नमुनाको परीक्षण समेत गर्नसक्नेछ।

(च) वितरण गरिने प्राङ्गारिक मलको न्यूनतम मापदण्ड तथा गुणस्तर अनुसूची-१३ बमोजिम हुनेछ। साथै, प्रत्येक प्याकेजिङ्गमा मलको उत्पादन र प्रयोग गरी सक्नुपर्ने मिति, ब्याच नं., तौल तथा मलमा पाइने पोषण तत्वको मात्रा प्रष्ट रुपमा देखिने गरी उल्लेख भएको हुनुपर्नेछ।

(छ) कार्यालयमा सूचीकृत प्रस्तावकहरुलाई मात्र आपूर्तिकर्ताले सहुलियतमा प्राङ्गारिक मल उपलब्ध गराउनुपर्नेछ।

परिच्छेद- ५

कृषि प्रसार सेवा टेवा कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया

२९. **नवीनतम प्रविधि प्रदर्शनः** (१) उन्नत प्रविधि प्रदर्शनमार्फत नयाँ र पुराना प्रविधिको तुलनात्मक प्रभाव देखाई कृषकलाई उन्नत प्रविधितर्फ आकर्षित गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) यस कार्यक्रम अन्तर्गत अभिमुखीकरण, बिउ/बेर्ना/बिरुवा, मल, विषादी, सुक्ष्म खाद्यतत्व, यन्त्र उपकरण, नवीनतम प्रविधि अवलम्बनका लागि आवश्यक सामग्री तथा प्रविधि, प्राविधिक सहयोग, लगायत नतिजा, उत्पादन तथा तरिका प्रदर्शनसँग सम्बन्धित आवश्यक कार्यक्रम समेट्न सकिनेछ।

(ख) प्राविधिक/विज्ञहरुको स्थलगत अवलोकन तथा निरीक्षण र प्रविधि प्रदर्शनको नतिजा प्रचार प्रसार एवं प्रकाशनलाई समेत कार्यक्रममा समावेश गर्न सकिनेछ।

(ग) सम्बन्धित कार्यालयले नवीनतम प्रविधि अवलम्बन गर्न इच्छुक कृषक समूह/सहकारी/फार्म/कम्पनीको समन्वयमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

(घ) खुला जमिनमा तरकारी बाली २ रोपनी, फलफूल बाली ४ रोपनी, संरक्षित संरचना १८० वर्गमिटर र खाद्यान्न बालीमा ५ रोपनी न्यूनतम क्षेत्रफलमा प्रविधि प्रदर्शन गर्नुपर्नेछ।

(ङ) कार्यालयले स्थानीय तहसँगको समन्वयमा एकै खालको प्रदर्शन एउटै वडामा नदोहोरिने गरी स्थल छनोट गर्नुपर्नेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

(च) प्रदर्शन स्थलमा सूचनापाटी राखी कार्यक्रमको सम्पूर्ण विवरण उल्लेख गर्नुपर्नेछ।

३०. <u>फलफूल बगैंचा सुदृढीकरण कार्यक्रमः</u> (१) पुराना र कम उत्पादनशील फलफूल बगैंचाहरुमा व्यवस्थापकीय सुधार गरी उत्पादन वृद्धि गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) स्थानीय तहसँगको समन्वयमा समस्याग्रस्त र उत्पादन ह्रास हुने क्रममा रहेका फलफूल बगैंचाहरु निश्चित क्लष्टरमा समेटिने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(ख) समस्याग्रस्त बगैंचाको विवरण खुल्ने आवश्यक कागजात र स्थानीय तहको सिफारिस सहित कृषक/कृषक समूह/सहकारी/निजी फार्मले कार्यालयमा निवेदन दिन सक्नेछन्।

(ग) स्थलगत अनुगमनको आधारमा पहिचान भएका समस्या अनुसार प्राथमिकतामा परेका फलफूल बगैंचाहरुको माग र आवश्यकताका आधारमा कार्यालयले निश्चित क्लष्टर बनाई अभियानको रुपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

(घ) यस कार्यक्रम अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

(अ) बगैंचा व्यवस्थापन सम्बन्धी सीप विकास तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धि,

(आ) फलफूल बगैंचा व्यवस्थापन प्रदर्शन,

(इ) मल, विषादी, निलोतुथो, कृषि चुन, सुक्ष्म खाद्यतत्व लगायतका सामग्रीमा सहयोग,

(ई) सिकेचर, प्रुनिङ स, स्प्रेयर, फल टिपाई सम्बन्धी औजार उपकरण लगायतका यन्त्र औजारमा सहयोग

(उ) रोग पहिचानका लागि प्रयोगशाला परीक्षण सेवा,

(ऊ) प्राविधिक सहयोग।

३१. <u>मेला महोत्सवमा सहयोगः</u> (१) नविनतम कृषि प्रविधि र कृषि उपजको प्रचार-प्रसार गर्न आयोजना हुने मेला महोत्सवमा सहयोग गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

१९

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

(क) कार्यालयले मेला महोत्सवमा कृषकहरुको सहभागिता, स्टल भाडा, कृषि उपज ढुवानीमा सहयोग र उत्कृष्ट कृषकलाई पुरस्कृत गर्ने लगायतका सहयोग गर्न सक्नेछ।

(ख) कार्यालयले कृषकहरुको अधिकतम सहभागिताको लागि प्रचार प्रसारमा सहयोग गर्नेछ।

३२. <u>कृषि सम्बन्धी दिवस कार्यक्रमः</u> (१) कृषि प्रविधि, सूचना तथा चेतनामूलक गतिविधिहरू मार्फत कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्दै कृषकलाई कृषि व्यवसायमा आकर्षित गर्ने उद्देश्यले कृषि सम्बन्धी दिवसहरू मनाइनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) कार्यालयले कृषि क्षेत्रमा महत्वपूर्ण मानिएका विश्व खाद्य दिवस, कृषि जैविक विविधता दिवस, राष्ट्रिय कोदो दिवस, विश्व माटो दिवस, राष्ट्रिय धान दिवस, विश्व वातावरण दिवस, मह दिवस, विषादी प्रयोगमुक्त सप्ताह लगायतका दिवसहरु सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

(ख) दिवस मनाउनका लागि निम्नानुसारका क्रियाकलापहरु गर्न सकिनेछः-

(अ) सचेतनामुलक सामग्री सहितको प्रभातफेरी,

(आ) जनचेतनामूलक गोष्ठी/सेमिनार,

(इ) प्रतिस्पर्धात्मक प्रतियोगिता एवं पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम,

(ई) प्रविधि प्रसार एवं सहयोग कार्यक्रम,

(उ) प्रचार प्रसार सामग्रीको उत्पादन, प्रकाशन एवं वितरण,

(ऊ) माटो दिवसमा माटो परीक्षण, सामग्री वितरण तथा प्राविधिक सेवा टेवा।

३३. <u>कृषि तथ्याङ्क सङ्कलन, अद्यावधिक तथा व्यवस्थापन कार्यक्रमः</u> (१) विश्वसनीय कृषि तथ्याङ्क सङ्कलन, अद्यावधिक, विश्लेषण र प्रकाशन गरी कार्यक्रम अनुगमन मूल्याङ्कन, योजना तथा बजेट तर्जुमा र कृषि क्षेत्रको गुणात्मक तथा परिमाणात्मक विकासमा सहयोग गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) कार्यालयले नियमित रुपमा कृषि तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अद्यावधिक गर्न योजना तथा तथ्याङ्क हेर्ने शाखालाई जिम्मेवारी तोक्नुपर्नेछ।

(ख) सङ्कलित कृषि तथ्याङ्कको प्रविष्टि, प्रशोधन एवं विश्लेषण गरी वार्षिक तथ्याङ्क पुस्तिका प्रकाशन गर्नुपर्नेछ।

वैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

(ग) कृषि तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अद्यावधिक गर्न आवश्यकता अनुसार घरधुरी सर्वेक्षण, लक्षित समूह छलफल (FGD), मुख्य जानकार व्यक्तिहरुसँगको अन्तर्वार्ता (KII), स्थलगत अवलोकन जस्ता विधिहरु प्रयोग गर्न सकिनेछ। साथै, कृषि तथ्याङ्क सङ्कलनको लागि कार्यालयका प्राविधिक कर्मचारी र आवश्यकता अनुसार स्थानीय तहका कृषि प्राविधिकलाई समेत परिचालन गर्न सक्नेछ।

(घ) तथ्याङ्क प्रमाणीकरण कार्यशाला (Validation Workshop) मार्फत तथ्याङ्कहरुको प्रमाणीकरण तथा अनुमोदन गर्नुपर्नेछ।

(ङ) कृषि तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अद्यावधिक सम्बन्धी देहायका कार्यक्रम /क्रियाकलापहरु समावेश गर्न सकिनेछ।

(अ) आधारभूत कृषि तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अद्यावधिक,

(आ) कृषि बालीहरुको लाभ लागत अध्ययन,

(इ) बाली कटानी,

(ई) कृषि बजार पूर्वाधार तथा बजार मूल्यसूची।

३४. <u>बाली कटानी (क्रप कटिङ) कार्यक्रम</u> (१) उपयुक्त विधि अपनाई निश्चित स्थानको बाली कटानीबाट नमुना सङ्कलन गरी बालीको उत्पादन र उत्पादकत्व अनुमान गर्ने उद्देश्यले कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) जिल्लामा बालीको सिंचित र असिंचित क्षेत्रफल, उन्नत तथा स्थानीय जातले ढाकेको क्षेत्रफल र उन्नत प्रविधि अवलम्बनको स्तरको आधारमा नमुना सङ्कलन गर्नुपर्नेछ।

(ख) न्यूनतम १० वर्ग मिटर (५ मिटर X २ मिटर) क्षेत्रफललाई आधार मानी नमुना सङ्कलन गर्नुपर्नेछ।

(ग) सङ्कलन गरिएको नमुनालाई १०-१५ दिन घाममा सुकाई तौल लिने वा उपकरण मार्फत चिस्यान आंकलन गर्नुपर्नेछ।

(घ) धान बाली १४ प्रतिशत, गहुँ र मकै बाली १२ प्रतिशत, दलहन र तेलहन बालीमा १० प्रतिशत चिस्यान कायम भए पश्चात मात्र उत्पादन आंकलन गर्नुपर्नेछ।

३५. <u>कृषक पाठशाला सञ्चालन कार्यक्रम</u> (१) सहभागितात्मक कृषक पाठशालामार्फत शत्रुजीव व्यवस्थापन, खाद्यतत्व व्यवस्थापन, उन्नत प्रविधि प्रयोग र व्यावहारिक सीप अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) स्रोत व्यक्ति तथा कृषक सहजकर्ता मार्फत खाद्यान्न, तरकारी, दलहन, आलु, मौरिपालन र मसला बालीमा स्थानीय तहसँगको समन्वयमा पाठशाला सञ्चालन गरिनेछ।

(ख) यस कार्यक्रमको लागि देहाय बमोजिमका आधारहरु लिई समूह गठन गर्नु पर्नेछः-

(अ) खाद्य असुरक्षित, पिछडिएका, दलित, महिला, आदिवासी समुदायको सहभागीलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

(आ) न्यूनतम ५०० वर्गमिटर जग्गा व्यवस्था गर्न सक्ने समूहलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ।

(ग) देहायका विधि अनुसार कृषक पाठशाला सञ्चालन गर्नुपर्नेछः-

(अ) कार्यालयले कृषक पाठशाला सञ्चालन सम्बन्धी प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम प्राप्त सहजकर्ता छनोट/नियुक्ति गर्नेछ।

(आ) कृषक पाठशाला सम्बन्धी आधारभुत तालिम लिएको वा जानकारी भएको १ जना कृषक सहायक सहजकर्ता समेत परिचालन गर्न सकिनेछ।

(इ) सहजकर्ताले कृषक समूहले तोकेको हप्ताको कुनै एक दिन पाठशाला सञ्चालन गर्नुपर्नेछ। सो पाठशाला चयन गरिएको बालीको सम्पूर्ण अवधिभर निरन्तर सञ्चालन हुनेछ। पाठशाला सञ्चालन गर्दा नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत निर्देशिका/म्यानुअलमा उल्लिखित कार्यतालिका अनुसार प्राविधिक विषयहरू समावेश गरिनुपर्नेछ। साथै, आवश्यक प्राविधिक सहयोगका लागि विज्ञलाई समेत सहभागी गराइनेछ।

(ई) बिउ उत्पादन कृषक पाठशालाको हकमा बाली उत्पादन पश्चात बिउ भण्डारण एवं पोष्ट हार्भेष्ट व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन परीक्षणहरु समेत गर्नुपर्नेछ।

(उ) बाली कटानी अगावै प्रविधि विस्तार गर्ने उद्देश्यका साथ अध्ययन स्थल भ्रमण, परीक्षण नतिजा प्रदर्शन, स्टल निरीक्षण आदि गराई कृषक दिवस समेत मनाउन सकिनेछ।

(घ) कृषक पाठशाला सञ्चालन गर्दा देहाय बमोजिमका क्रियाकलाप अनतर्गत सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

क.सं.	क्रियाकलाप	एकाइ	परिमाण

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन...
मन्त्री

क्र.सं.	क्रियाकलाप	एकाइ	परिमाण
क	**तयारी गोष्ठी**		
१	प्रथम तयारी गोष्ठीका लागि चिया खाजा	सङ्ख्या	३०
२	दोस्रो तयारी गोष्ठीका लागि चिया खाजा	सङ्ख्या	२५
३	तेस्रो तयारी गोष्ठीका लागि चिया खाजा	सङ्ख्या	२५
४	तयारी गोष्ठीका लागि स्टेशनरी सामग्री	एकमुष्ट	२५
५	प्रशिक्षण कार्यको लागि मसलन्द सामग्री (रजिष्टर, स्केल, मार्कर, पेन, पेन्सिल, टेप, ग्लु स्टिक, फाइल, आदि)	एकमुष्ट	१
६	गोष्ठी संयोजक भत्ता	व्यक्ति	१
	जम्मा		
ख	**कृषक पाठशाला सञ्चालन (१६ हप्ता)**		
१	सहभागी तथा सहजकर्ताको लागि चिया खाजा	सङ्ख्या	४००
२	पाठशाला सञ्चालन सामग्री सहयोग (बिउ, बेर्ना, मल, ड्रम, सुरक्षित विषादी, सुक्ष्म खाद्य तत्व, हर्मोन, प्लाइ वोर्ड, मार्कर, कैंची, फोटोकपी पेपर, मास्किंग टेप, ट्याग ड्रिप सिंचाइ सेट लगायत कक्षा सञ्चालनको लागि आवश्यक सामग्री)	पटक	१
३	विशेष कक्षा सञ्चालनका लागि प्रशिक्षण भत्ता (आन्तरिक एवं वाह्य प्रशिक्षक)	सङ्ख्या	४
४	पाठशाला सहजकर्ता (दुई जना स्रोत व्यक्ति) का लागि प्रशिक्षण पारिश्रमिक (१६ दिन)	सङ्ख्या	३२
५	संयोजक भत्ता (प्रत्येक हप्ता)	व्यक्ति	१६
६	सहयोगी भत्ता (प्रत्येक हप्ता)	व्यक्ति	१६
६	प्रतिवेदक पारिश्रमिक (एकमुष्ट)	सङ्ख्या	१
	जम्मा		
ग	**कृषक दिवस सञ्चालन**		
१	सहभागी, आमन्त्रित अतिथि तथा सहजकर्ताको लागि चिया खाजा	व्यक्ती	४५
२	विविध खर्च (प्रमाणपत्र, ब्यानर, सरसफाई, तुल आदि)	पटक	१
३	संयोजक भत्ता	सङ्ख्या	१

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

परिच्छेद-६

माटो स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम

३६. **कृषि चुन प्रयोगको प्रभावकारिता परीक्षण कार्यक्रमः** (१) कृषि चुन प्रयोगले माटोको भौतिक, रासायनिक तथा जैविक गुणहरूमा पार्ने प्रभावको अध्ययन गरी परीक्षणबाट प्राप्त नतिजा बमोजिम कृषकलाई सही मात्रा र तरिकाले कृषि चुन प्रयोग गर्न उत्प्रेरीत गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) माटो तथा मल परीक्षण प्रयोगशालाले प्रदेशका स्थानीय तहको कृषि विकास शाखाको समन्वयमा व्यावसायिक खेती भएका पकेट क्षेत्र छनोट गर्नेछ।

(ख) प्रयोगशालाले पकेट क्षेत्रबाट माटोको नमुना सङ्कलन गरी पि.एच. परीक्षण पश्चात निःशुल्क कृषि चुन वितरण गरी सोही स्थानबाट सुरुवाती नमुना सङ्ख्याको न्यूनतम १० प्रतिशत नमुना पुनःसङ्कलन गरी परीक्षण गर्नेछ।

(ग) परीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा पहाडी क्षेत्रहरुमा प्रति किसान अधिकतम ३०० के.जी. र तराई/भित्री मधेशमा प्रति कृषक अधिकतम ४०० के.जी. का दरले कृषि चुन वितरण गरिनेछ।

(घ) कृषि चुन वितरणका लागि ढुवानी बापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहले बेहोर्नु पर्नेछ।

३७. **जैविक मल प्रवर्धन कार्यक्रम** (१) माटोमैत्री सूक्ष्मजीवाणुयुक्त जैविक मलको उपयोगलाई प्रोत्साहन गरी माटोको दिगो उर्वराशक्ति बढाई बालीको उत्पादनशीलता वृद्धि गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः

(क) प्रदेश भित्रका स्थानीय तहको कृषि विकास शाखाको समन्वयमा प्रयोगशालाले कृषक समूह/सहकारी छनोट गरी अधिकतम ३० जना कृषकहरुलाई जैविक मल प्रवर्धन तालिममा सहभागी गराउनेछ।

(ख) नेपालमै उत्पादन भएको र प्राङ्गारिक तथा जीवाणु मल निर्देशिका, २०७८ मा उल्लेख भएको मापदण्ड पुरा गरेको मल मात्र प्रयोग गर्नुपर्नेछ।

परिच्छेद-७

मौरीपालन प्रविधि विकास कार्यक्रम

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

३८. <u>गुणस्तरीय रानु मौरी उत्पादन तथा वितरण कार्यक्रमः</u> (१) परिचयः रोग प्रतिरोधी तथा गुणस्तरीय रानु मौरी उत्पादन गरी मौरीपालक कृषकलाई वितरण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरुः-

(क) मौरीपालन विकास केन्द्र तथा व्यावसायिक किट विकास फार्मबाट कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(ख) अभिलेखमा आधारीत मूल्याङ्कन अनुसार सरकारी केन्द्र तथा फार्ममा रहेका गोलाहरूमध्ये उत्कृष्ट ठहरिएका गोलाहरू तथा नेपाल भित्रका प्रमुख मौरी खर्कहरूबाट गुणस्तरीय, मजबुत र उत्पादनशील गोलाहरू छनोट गरी खरिद गरिनेछ।

(ग) छनोट भएका गोलाहरुलाई आमा गोला र भाले गोलाको रुपमा विकास गरी गुणस्तरीय रानु मौरीको उत्पादन गरिनेछ।

(घ) सरकारी केन्द्र वा फार्मले गुणस्तरीय रानु मौरीको उत्पादन स्वयं गर्नेछ। साथै, केन्द्र वा फार्मसँग भएको सम्झौतामा तोकिएका शर्तहरू, समन्वय र सहकार्यका आधारमा रानु उत्पादक (२१ दिने रानु उत्पादन सम्वन्धी तालिम प्राप्त) कृषकहरूले समेत रानु मौरी उत्पादन कार्य सञ्चालन गर्न सक्नेछन्।

(ङ) रानु उत्पादन गरी केन्द्र/फार्मलाई उपलव्ध गराउनको लागि रानु उत्पादकसँग मेलिफेरा मौरी न्युनतम १०० घार र सेरेना मौरीको हकमा न्युनतम ४० घार गोला हुनुपर्नेछ।

(च) केन्द्र तथा फार्मले रानु उत्पादकहरुलाई रानु उत्पादन बापतको प्रोत्साहन रकम उपलव्ध गराउने छ।

(छ) केन्द्र तथा फार्मले गुणस्तरीय रानु उत्पादनमा कृत्रिम गर्भाधान प्रविधि (Artificial Insemination) र ग्राफ्टिङ्ग प्रविधि अवलम्बन गरी मौरीमा नश्ल सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेछ।

(ज) केन्द्र तथा फार्मले कृत्रिम गर्भाधान प्रविधि सञ्चालनको लागि प्रयोगशालामा आवश्यक पर्ने सामग्री तथा उपकरणहरु खरिद गर्न सक्नेछ।

(झ) कृत्रिम गर्भाधान प्रविधिबाट उत्पादन भएको रानु मौरी अध्ययन अनुसन्धानको लागि प्रयोग गरिनेछ र प्रशस्त उत्पादन भएमा मौरीपालक कृषकलाई समेत वितरण गरिनेछ।

३९. <u>माइट तथा ई.एफ.वि. रोग व्यवस्थापन कार्यक्रमः</u> (१) मौरीपालन व्यवसाय क्रमशः व्यावसायिकतामा विकसित हुँदै गएको अवस्थामा, अनुपयुक्त मौसम, कमजोर गोला

वैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव
मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

व्यवस्थापनका कारण माइट र जीवाणुबाट मौरीको लार्भामा देखापर्ने विभिन्न रोग तथा कीराका समस्या बढेका छन्। यी रोग तथा कीराको नियन्त्रण तथा रोकथाम गरी मह उत्पादनमा वृद्धि ल्याउने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रम सञ्चालन विधि/शर्तहरु:

(क) केन्द्र तथा फार्महरुबाट यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(ख) स्थानीय तहको समन्वयमा माइट तथा ई.एफ.वि.को समस्या देखिएका मौरीपालन हुने क्षेत्र वा रासायनिक विषादीको अत्यधिक प्रयोग भएको चरण क्षेत्रलाई सम्बोधन गर्ने गरी एक दिने माइट तथा ई.एफ.वि. रोग व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(ग) कार्यक्रम सञ्चालन हुने मिति, समय र स्थानको बारेमा मौरीपालकहरुलाई उपयुक्त माध्यमबाट समयमा नै जानकारी दिनुपर्नेछ।

(घ) कार्यक्रम सञ्चालनका लागि कम्तीमा १५ जना मौरीपालक कृषक हुनुपर्नेछ।

(ङ) कार्यक्रम आयोजना स्थलको मौरी गोलाबाट संक्रमित नमुना ल्याई प्रयोगशालामा परीक्षण समेत गरिनेछ।

४०. <u>चिउरी तथा चरन बिरुवा उत्पादन तथा वितरण कार्यक्रम:</u> (१) पर्याप्त र विविध वनस्पति भएको चरन क्षेत्रले कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्नुका साथै जैविक विविधता संरक्षणमा समेत महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने भएकोले मह उत्पादनमा वृद्धि गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष र सञ्चालन प्रक्रिया:

(क) केन्द्र तथा फार्महरुबाट कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(ख) चिउरीको अगौटे जातको बाहुल्यता भएको चरन क्षेत्रमा पछौटे जात र पछौटे जातको बाहुल्यता भएको चरन क्षेत्रमा अगौटे जातको बिरुवा वितरण हुने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(ग) चेपाङ, राउटे जस्ता सीमान्तकृत वर्गका मौरीपालक कृषकहरुलाई चिउरी बिरुवा लगाउने कार्यमा सहयोग गरिनेछ।

(घ) मौरी पकेट क्षेत्रका कृषक, समूह, सहकारी, सामुदायिक वन, डिभिजन/सव डिभिजन वन कार्यालय, उपभोक्ता समिति, स्थानीय तहलाई चिउरी बिरुवा उपलब्ध गराइनेछ।

(ङ) केन्द्र तथा फार्मले चरन बिरुवा अन्तर्गत चिउरी, आँप, लिची, बोटल ब्रस, मसला, चेरी लगायत अन्य बिरुवाहरु उत्पादन तथा खरिद गरी बिक्री वितरण गरिनेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

परिच्छेद८

कार्यक्रम सञ्चालनको आर्थिक पक्ष

४१. **साझेदार रकम र भुक्तानीः** (१) सम्झौतामा उल्लिखित क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न स्वीकृत वार्षिक बजेटको परिधिभित्र रही रकम उपलब्ध गराईनेछ।

(२) अनुसूची १४ बमोजिम पुँजीगत प्रकृतिका निर्माण कार्यहरुको लागि कुल लागतको बढीमा ८० प्रतिशत तथा चालु प्रकृतिका उत्पादन सामग्री एवं मेशिनरी उपकरणहरूको हकमा बढीमा ५० प्रतिशतसम्म प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(३) कार्यक्रम बजेटको २ (दुई) प्रतिशत रकम कन्टिन्जेन्सी बापत छुट्याईनेछ र उक्त रकम सूचना प्रकाशन, इन्धन, स्टेशनरी, डिजाइन तथा लागत अनुमान तयारी, प्रस्तावहरुको स्थलगत निरीक्षण एवं प्रमाणीकरण, अनुगमन खर्च, बैठक भत्ता, आदिमा खर्च गरिनेछ।

(४) सम्झौता बमोजिमका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा सामग्रीहरु प्रचलित खरिद ऐन/नियम बमोजिम निर्देशनालय/कार्यालयले खरिद गरी अनुदानित मूल्यमा साझेदारलाई उपलब्ध गराउन सक्नेछ। १(एक) करोड सम्मको लागत अनुमान भएको पुँजीगत प्रकृतिका पूर्वाधार निर्माण कार्य साझेदार वा लाभग्राही संस्थामार्फत गराउन सकिनेछ। तर यसरी साझेदार वा लाभग्राही संस्था मार्फत निर्माण कार्य गराउँदा साझेदारले सो कार्य आफैंले नगरी अन्य कुनै निर्माण व्यवसायी वा सब-कन्ट्रयाक्टरबाट गराउन सक्ने छैन। निर्माण कार्यमा अन्य संस्थालाई संलग्न गराएको पाइएमा उक्त सम्झौता रद्द गरी साझेदार र निर्माण व्यवसायी दुबैलाई कालो सूचीमा राख्न प्रक्रिया अगाडि बढाईनेछ।

(५) दफा ९ बमोजिमको सम्झौता अनुसार सम्बन्धित कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन गरिने तालिम, अभिमुखीकरण जस्ता गतिविधिहरु साझेदारसँगको आपसी समझदारीमा शतप्रतिशत अनुदानमा कार्यालयबाट सञ्चालन गरिनेछ।

(६) साझेदारले बिल, भरपाई, सम्बन्धित प्राविधिकले तयार गरेको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन, कार्यसम्पन्न खुल्ने फोटो लगायत आवश्यक कागजात तोकिएको समयभित्रै निर्देशनालय/कार्यालयमा भुक्तानीका लागि निवेदन पेस गर्नुपर्नेछ।

(७) भुक्तानीको लागि निवेदन प्राप्त भएपछि निर्देशनालय/कार्यालयले सम्बन्धित विषय क्षेत्रका प्राविधिकबाट स्थलगत अनुगमन निरीक्षण गराउनेछ।

(८) उपदफा ६ बमोजिम साझेदारले निवेदनका साथ पेस गरेको कागजात र निर्देशनालय/कार्यालयले खटाएको प्राविधिकले स्थलगत निरीक्षण गरी तयार गरेको प्राविधिक अनुगमन प्रतिवेदनको आधारमा स्वीकृत प्राविधिक मापदण्ड पुरा गरी कार्यसम्पन्न भए

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

नभएको र रीतपूर्वक सम्पूर्ण कागजात संलग्न भए नभएको यकिन गरी निर्देशनालय/कार्यालयले साझेदारको बैङ्क खाता मार्फत भुक्तानी गर्नेछ।

(९) सम्झौता भएको मिति भन्दा पहिले नै सम्पन्न भएका कार्यका लागि प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराइने छैन।

४२. <u>कृषि व्यवसाय प्रवर्धन कार्यक्रम</u> (१) वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रमको परिधिभित्र रही देहाय बमोजिमको कार्यक्रम सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन रकमको अधिकतम सीमा तोकिएको छ।

(क) बाली प्रवर्धन कार्यक्रमः

क्र.सं.	विवरण	एकाइ	प्रोत्साहन रकमको अधिकतम सीमा (रु.)
१	खाद्यान्न बाली	प्रति हेक्टर	१ लाख
२	तेलहन बाली	प्रति हेक्टर	१ लाख
३	दलहन बाली	प्रति हेक्टर	१ लाख
४	रैथाने बाली	प्रति हेक्टर	१ लाख
५	तरकारी बाली	प्रति हेक्टर	२ लाख
६	फलफूल बाली		
६.१	किवी तथा ड्रागन फ्रुट	प्रति हेक्टर	४ लाख
६.२	अन्य फलफूल	प्रति हेक्टर	२ लाख
७	मसला बाली	प्रति हेक्टर	१ लाख ५० हजार
८	आलु बाली	प्रति हेक्टर	१ लाख ५० हजार
९	चिया/कफी बाली	प्रति हेक्टर	३ लाख
१०	मौरीपालन	प्रति घार (गोला सहित)	१० हजार
११	कन्ये च्याउ	१५०० के.जी. बिउ	५ लाख
१२	गोब्रे च्याउ	२०० के.जी. बिउ	५ लाख
१३	मुडे/सिताके च्याउ	२००० मुडा	५ लाख
१४	संरक्षित संरचनामा तरकारी/उच्च मूल्य बाली/पुष्प खेती	-	लागत अनुमानको आधारमा प्रचलित नियमानुसार
१५	पुष्प खेती (खुल्ला)	प्रति हेक्टर	२ लाख

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

(ख) **कौसी खेती कार्यक्रमः** तरकारी खेतीमा प्रयोग हुने सामग्री एवं साना संरचना सहितको कौसी खेतीको लागि प्रति घरधुरी कुल लागतको ५० प्रतिशत वा बढीमा रु. १५,०००।- र हाइड्रो-पोनिक्स प्रविधिसहितको कौसी खेतीमा प्रति घरधुरी कुल लागतको ५० प्रतिशत वा बढीमा रु. ३०,०००।- मात्र प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराईनेछ।

(ग) **स्मार्ट एग्रिकल्चर प्रविधि अवलम्बन कार्यक्रमः** यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्वीकृत कार्यक्रम र बजेटको परिधिभित्र रही प्रति साझेदार बढीमा रु. दश लाखसम्म प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराईनेछ।

(घ) **साना सिँचाइ निर्माण कार्यक्रमः** कार्यक्रमबाट प्रति साझेदार बढीमा रु. दुई लाखसम्म प्रोत्साहन उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(ङ) **विद्युत महसुलमा छुट कार्यक्रमः** साझेदारले नेपाल विद्युत प्राधिकरणलाई स्वीकृत कार्यक्रम सञ्चालन हुने आ.व.भित्र विद्युत महशुल तिरेको रसिद्सहित भुक्तानीको लागि निवेदन पेस गर्नुपर्नेछ। साझेदारको बैङ्क खातामार्फत विद्युत महशुलमा ५० प्रतिशत अनुदान रकम उपलब्ध गराईनेछ। यसरी उपलब्ध गराइने अनुदान रकम बढीमा रु. ५ लाखसम्म हुनेछ।

(च) **कृषि उद्यमशीलता विकास कार्यक्रमः** सम्झौतामा उल्लिखित क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न स्वीकृत वार्षिक बजेटको परिधीभित्र रही प्रति साझेदार अधिकतम रु. दुई लाख रुपैयाँसम्म उपलब्ध गराईनेछ।

(छ) **कृषि ज्ञान रत्न प्रवर्धन कार्यक्रम :** सम्झौतामा उल्लिखित क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न स्वीकृत वार्षिक बजेटको परिधिभित्र रही प्रति साझेदार अधिकतम रु. दश लाखसम्म प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराईनेछ।

(ज) **जग्गा भाडामा लिई केरा खेती गर्ने कृषकका लागि जग्गा भाडामा अनुदानः**

(अ) केरा खेतीको लागि प्रति हेक्टर रु. २०,०००।- सम्म जग्गा भाडामा अनुदान सहयोग उपलब्ध गराईनेछ।

(आ) साझेदारले भुक्तानी प्राप्त गर्नका लागि, जग्गाधनीले सम्बन्धित स्थानीय तहमा भाडामा लिएको जग्गा भाडा बापतको कर तिरेको रसिदको प्रतिलिपि पेस गर्नुपर्नेछ। यदी कुनै स्थानीय तहले जग्गा भाडा करमा छुट दिएको भए, सो सम्बन्धी विवरण खुल्ने सिफारिससहित “जग्गा भाडामा लिएर केरा खेती गरिएको” भन्ने स्पष्ट हुने सिफारिस पत्र समेत पेस गर्नुपर्नेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

(झ) **मागमा आधारीत जीविकोपार्जन सहयोग कार्यक्रमः** सम्झौतामा उल्लिखित क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न स्वीकृत वार्षिक बजेटको परिधिभित्र रही कार्यक्रमको कुल लागतको बढीमा ९० प्रतिशतका दरले प्रति साझेदार एक लाख रुपैयाँ नबढ्ने गरी प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराइनेछ।

(ञ) **प्राङ्गारिक/गड्यौले मल उद्योग सबलीकरण तथा प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रमः** कार्यालयले साझेदारलाई बागमती प्रदेशभित्र मल बिक्री गरे बापत देहाय अनुसार प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछ। यसरी उपलब्ध गराईने प्रति साझेदार अनुदान रकम अधिकतम ५० लाख सम्म हुनेछ।

क.सं.	मल	प्रति के.जी. अनुदान	कैफियत
१	प्राङ्गारिक मल	रु. १	
२	गड्यौले मल	रु. २	

नोटः प्रोत्साहन रकम भुक्तानी माग गर्दा साझेदारले मल बिक्री गरेको बिलको प्रतिलिपि, मालवस्तु तथा ढुवानी साधनको अनुगमन प्रणाली (VCTS) बाट जारी प्रमाण, खरिद गर्ने उपभोक्ताको नाम, ठेगाना तथा मल प्रयोग गरिएको बाली लगायतका विवरण पेस गर्नुपर्नेछ।

(ट) **प्राङ्गारिक मल वितरण कार्यक्रमः** आपूर्तीकर्ताले प्रत्येक महिना आफुले सहुलियतमा बिक्री वितरण गरेको मलको विवरण र सम्झौता अनुसारको कागजात संलग्न गरी भुक्तानीका लागि निवेदन दिनुपर्नेछ। वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा बजेटको व्यवस्था भए बमोजिम प्राङ्गारिक मलमा प्रति के.जी. रु. १०।- सहुलियत कार्यालयबाट उपलब्ध गराइनेछ।

४३. <u>**कृषि प्रसार सेवा टेवा कार्यक्रमः**</u> (१) कार्यालयबाट बजेटको परिधिभित्र रही लागत अनुमान र प्राविधिक मापदण्ड स्वीकृत गरी क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिनेछ।

(२) वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रमको परिधिभित्र रही देहाय बमोजिमको कार्यक्रम सञ्चालनका लागि प्रोत्साहन रकमको अधिकतम सीमा तोकिएको छ।

(क) **नवीनतम प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रमः** जातीय प्रदर्शनका लागि प्रति प्रदर्शन पचास हजार रुपैयाँ र नवीनतम प्रविधि प्रदर्शनका लागि एक लाख पचास हजार रुपैयाँमा नबढ्ने गरी कार्यालय मार्फत शतप्रतिशत अनुदानमा सञ्चालन गरिनेछ।

(ख) **फलफूल बगैंचा सुदृढीकरण कार्यक्रमः** कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक सामग्रीहरु प्रचलित कानुन बमोजिम कार्यालयले खरिद गरी शतप्रतिशत अनुदानमा उपलब्ध गराउनेछ। साथै, कार्यालयले बगैंचा

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

सुदृढीकरण अभियान सञ्चालन हुने अवधिका लागि मात्र सहजकर्ता नियुक्त गर्न सक्नेछ।

(ग) **कृषि तथ्याङ्क सङ्कलन, अद्यावधिक तथा व्यवस्थापनः**

(अ) प्रश्नावली/फाराम तयारी, छपाई, तथ्याङ्क सङ्कलन अद्यावधिक, सर्वेक्षणमा प्राविधिक भत्ता, व्यवस्थापकीय खर्च तथा तथ्याङ्क प्रविष्टि प्रशोधनमा खर्च गर्न सकिनेछ।

(आ) घरधुरी सर्वेक्षण गर्दा प्रश्नावली भरेको प्रति प्रश्नावली रु. ५०।- र तथ्याङ्क प्रविष्टिका लागि प्रति प्रश्नावली रु. २०।- उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(इ) कृषकले खेती गरेको बालीमा हुने क्षतिबापत प्रति कटानी बढीमा एक हजार रुपैयाँ रकम उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(घ) **कृषक पाठशाला सञ्चालन कार्यक्रमः**

कार्यालयले छनोट/नियुक्ति भएका सहजकर्तालाई कृषक पाठशाला सञ्चालनको लागि कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व अधिकतम २० प्रतिशत रकम पेस्की स्वरुप उपलब्ध गराउन सकिनेछ र बाँकी रकम पाठशालाका सबै क्रियाकलापहरु सम्पन्न भएपश्चात आवश्यक बिल/बिजक, भरपाइ, फोटो तथा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनका आधारमा भुक्तानी गर्नेछ। प्रदेश सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड, २०७८ बमोजिम कार्यालयले लागत अनुमान तयारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेछ।

(अ) १६ कक्षा भन्दा कम कक्षा सञ्चालन गर्नुपर्ने बाली भएमा सहभागीका लागि चिया खाजा, प्रशिक्षण पारिश्रमिक भत्ता समानुपातिक दर बमोजिम खर्च गर्न सकिनेछ।

(आ) आलु कृषक पाठशालामा बिउ व्यवस्थापनका लागि रु. १०,०००।-, बिउ उत्पादन कृषक पाठशालामा पोष्ट हार्भेष्ट तथा बिउ भण्डारण व्यवस्थापनका लागि रु. २०,०००।- र मौरीपालन कृषक पाठशालामा घुम्टी, पञ्जा, हाइभटुल लगायतका सामाग्रीका लागि रु. ३०,०००।- सम्म लागत अनुमानमा थप गर्न सकिनेछ।

(इ) आलुको पाठशाला सञ्चालनको हकमा बिउ व्यवस्थापनका लागि रु. १०,०००।- थप गर्न सकिनेछ भने बिउ उत्पादन कृषक पाठशालाको हकमा पोष्ट हार्भेष्ट एंव बिउ भण्डारण व्यवस्थापन सम्बन्धी क्रियाकलापहरु थप सञ्चालन गर्नका लागि एकमुष्ट रु. २०,०००।- थप गर्न सकिने छ। त्यसैगरी, मौरीपालन कृषक

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय बागमती प्रदेश सरकार हेटौंडा, नेपाल

पाठशाला सञ्चालनको हकमा घुम्टी, पञ्जा, हाइभटुल लगायतका सामाग्रीको लागि एकमुष्ट रु. ३०,०००।- थप गर्न सकिने छ।

(ङ) **गुणस्तरीय रानु मौरी उत्पादन तथा वितरण कार्यक्रमः**

(अ) सम्झौताबमोजिम रानु उत्पादक कृषकले ग्राफ्टेड रानो उपलब्ध गराए बापत फार्म/केन्द्रले प्रति रानु अधिकतम रु. ७५०।- प्रोत्साहन रकम प्रदान गर्नेछ।

(आ) फार्म/केन्द्रले ग्राफ्टेड रानु उत्पादन गर्दा प्रति रानु अधिकतम रु. ७५०।- सम्म खर्च गर्न सक्नेछ।

(च) **माइट तथा ई.एफ.वि. रोग व्यवस्थापन कार्यक्रमः**

(अ) समस्याग्रस्त क्षेत्रमा माइट तथा ई.एफ.वि. रोग नियन्त्रण तथा रोकथामको लागि प्रति कृषक रु. १०००।- सम्मको औषधी तथा सामग्री निःशुल्क वितरण गर्न सकिनेछ।

(आ) क्षमता अभिवृद्धिका लागि सञ्चालन गरिने स्थलगत तालिम तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रमको खर्च प्रदेश सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड, २०७८ बमोजिम हुनेछ।

(छ) **चिउरी तथा चरन बिरुवा उत्पादन तथा वितरण कार्यक्रमः** चेपाङ लगायत सीमान्तकृत वर्गका मौरीपालक कृषकहरुले एकै स्थानमा ५०० वटा चिउरी विजु बिरुवा लगाउने भएमा १ पटकको लागि निःशुल्क विरुवा उपलब्ध गराइनेछ।

(ज) **कृषकस्तर जैविक मल प्रवर्धन कार्यक्रम**

प्रयोगशालाले प्रति कृषक रु. १०००।- सम्मको फोहोर विघटक शुक्ष्म जीवाणु, नाईट्रोजन, फस्फोरस र पोटास उपलब्ध गराउने जीवाणुयुक्त मल निःशुल्क वितरण गर्नेछ।

परिच्छेद -९

विविध

४४. <u>प्रस्ताव छनोट सम्बन्धी अन्य शर्तः</u> (१) गत आर्थिक वर्षमा मन्त्रालय वा मातहतका कार्यालयमार्फत कृषि क्षेत्रको विकासका लागि अनुदान प्राप्त गरेका लाभग्राहीलाई चालु आर्थिक वर्षको अनुदान कार्यक्रममा सहभागी गराईने छैन। यस सम्बन्धमा चालु आर्थिक

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

वर्षमा अनुदान प्रवाह गर्ने निर्देशनालय वा कार्यालयले दफा ४ बमोजिम प्रारम्भिक सूची तयार गर्ने क्रममा, गत आर्थिक वर्षमा सम्बन्धित प्रस्तावकले अनुदान प्राप्त गरेको वा नगरेको विवरण सम्बन्धित निर्देशनालय वा कार्यालयसँग पत्राचार गरी अनिवार्य रूपमा यकिन गर्नुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) को व्यवस्थाले निर्देशनालय/कार्यालयबाट सञ्चालन हुने बहुवर्षीय /निरन्तरता कार्यक्रम सञ्चालनमा बाधा पर्ने छैन।

(३) प्रस्तावकले चालु आर्थिक वर्षमा मन्त्रालय तथा मातहतका निर्देशनालय/कार्यालय, स्थानीय तह वा संघीय सरकारबाट सञ्चालित परियोजनाबाट सोही कार्यक्रम/क्रियाकलापका लागि अनुदान प्राप्त नगरेको बेहोरा खुल्ने अनुसूची-१५ बमोजिमको ढाँचामा स्व-घोषणा पेस गर्नुपर्नेछ। अन्य निकायबाट दोहोरो अनुदान प्राप्त भएको पाइएमा सम्झौता रद्द गरी प्रचलित कानुन बमोजिम आवश्यक कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ।

(४) समूह सहकारीमा आबद्ध कृषकमध्ये गत आर्थिक वर्षमा अनुदान सहयोग प्राप्त गरेका बाहेक सोही समूह सहकारीका अन्य कृषक चालु आर्थिक वर्षको अनुदान कार्यक्रममा सहभागी हुन सक्नेछन्।

(५) विपत्बाट क्षति बापतको राहत रकम, विद्युत महसुलमा छुट, क्षेत्र विस्तारका लागि बिउ/बेर्ना/बिरुवा वितरण, जग्गा भाडामा अनुदान, ब्याज अनुदान, उत्पादनमा आधारित बिउ प्रोत्साहन अनुदान/सहयोग, प्रयोगशाला सेवा, माटो वा बाली उपचार शिविर, आकस्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रममार्फत उपलब्ध गराइने मल, कृषि चुन, विषादी, सूक्ष्म तत्व, हर्मोन तथा कार्यालयबाट सञ्चालित नविनतम प्रविधि प्रदर्शन जस्ता सेवाटेवा कार्यक्रममार्फत अनुदान सहयोग प्राप्त गरेका कृषकले यस कार्यविधिबमोजिमका कार्यक्रम र अन्य अनुदान कार्यक्रममा समेत सहभागी हुन सक्नेछन्।

४५. <u>सार्वजनिक सूचना पाटी सम्बन्धी व्यवस्थाः</u> प्रोत्साहन रकम प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले कार्यक्रम सम्पन्न भएको स्थलमा अनुसूची-१६ बमोजिमको सार्वजनिक सूचना पाटी सबैले देख्ने गरी टाँस गर्नु पर्नेछ।

४६. <u>विवरण उपलब्ध गराउनेः</u> स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम सम्पन्न भएपश्चात निर्देशनालय तथा कार्यालयले लाभग्राहीको विवरण नियमित अद्यावधिक गरी प्रकाशन एवं माथिल्लो निकायमा पठाउनु पर्नेछ।

४७. <u>अनुगमन तथा निरीक्षणः</u> मन्त्रालय/निर्देशनालय तथा कार्यालयले कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा वा कार्यसम्पन्न पश्चात आवश्यकता अनुसार छुट्टाछुट्टै वा संयुक्त अनुगमन निरीक्षण गर्न सक्नेछ। यसरी भएको अनुगमनबाट दिइएको मौखिक वा लिखित पृष्ठपोषण पालन गर्नु

वैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

साझेदारको कर्तव्य हुनेछ। साथै, मन्त्रालय/निर्देशनालय तथा कार्यालयले अनुगमन प्रतिवेदनको सुझाव र पृष्ठपोषणलाई आगामी दिनमा मागमा आधारीत कार्यक्रम तर्जुमा गर्न र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आधारको रुपमा लिनेछन्।

४८. <u>कारबाही सम्बन्धी व्यवस्था:</u> साझेदारले लिएको प्रोत्साहन अनुदान रकम दुरुपयोग गरेको पाईएमा निजलाई नकारात्मक सूचीमा सूचीकृत गरी प्रचलित कानुन बमोजिम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्न प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ।

४९. <u>संशोधन:</u> यस कार्यविधि कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अड्चन परेमा मन्त्रालयले संशोधन गर्न सक्नेछ। आर्थिक दायित्वको विषयमा प्रदेशको आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको राय/सहमति लिई संशोधन गरिनेछ।

५०. <u>प्रचलित कानुन बमोजिम हुने:</u> यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका सञ्चालन प्रकिया बाहेकका विषयहरु प्रचलित कानुनसँग बाँझिएमा प्रचलित कानुन बमोजिम नै हुनेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

अनुसूची -१
(दफा ३ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

प्रस्ताव आह्वानको सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मितिः ... ...

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश अन्तर्गतको ... ... निर्देशनालय/कार्यालयको आ.व. ... ...को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम ... ... सञ्चालन गर्न ... ...इच्छुक गत आर्थिक वर्षमा निर्देशनालय र मातहतका कार्यालयबाट अनुदान प्राप्त नगरेका प्रस्तावकले यो सूचना प्रकाशित भएको ... ... औं दिन (... ... ...गते) सम्ममा कार्यालय समयभित्र आईपुग्ने गरी देहाय बमोजिमका कागजात सहित निवेदनसाथ अनुसूची-४ बमोजिमको प्रस्ताव दर्ता गर्नुहुन आह्वान गरिन्छ। साथै, रीत नपुगेका वा म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्तावहरु छनोटका लागि समावेश हुन नसक्ने बेहोरा समेत जानकारी गराईन्छ। अनलाईन वा इमेलमार्फत समेत प्रस्ताव पेस गर्न सकिनेछ।

<u>तपसिलः</u>

१. अनुसूची-२ बमोजिमको आवेदन र नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
२. संस्था दर्ता, मूल्य अभिवृद्धि कर (VAT)/स्थायी लेखा नम्बर (PAN), कर चुक्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
३. समूह/सहकारी/निजी फार्मको प्रवन्ध पत्र वा नियमावली/उद्देश्य देखिने कागजातहरु,
४. कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी संस्थागत निर्णय भएको प्रमाण,
५. कार्यक्रम सञ्चालन तथा संरचना निर्माण गरिने जग्गाको लालपुर्जाको प्रतिलिपि, जग्गा भाडामा लिइएको भए, सूचनाको म्याद कायम रहेको अन्तिम मितिसम्म फलफूल तथा अन्य बहुवर्षीय बालीका लागि न्यूनतम १० वर्ष, स्थायी प्रकृतिका संरक्षित संरचना निर्माणका लागि न्यूनतम १० वर्ष, अन्य स्थायी संरचना निर्माणका लागि न्यूनतम १५ वर्ष, र एक वर्षीय बालीका लागि न्यूनतम ३ वर्ष बाँकी अवधि भएको करार सम्झौता गरिएको हुनुपर्नेछ।
६. अनुसूची-३ बमोजिमको प्रस्ताव पत्र,
७. अनुसूची-४ बमोजिमको प्रतिवद्धता पत्र,
८. अनुसूची-५ बमोजिमको कार्य स्थान खुल्ने नक्सा,
९. कार्यक्रममा सहभागी हुने सम्भावित कृषक समूह/सहकारी संस्थाले प्रोत्साहन अनुदान माग गर्दा अनिवार्य रुपमा संस्थाको निर्णय पेस गर्नुपर्ने,
१०. कार्यालयबाट माग भएका आवश्यक अन्य कागजात।

<u>नोटः</u> निर्देशनालय/कार्यालयले स्वीकृत कार्यक्रमको सान्दर्भिकता अनुसार यो ढाँचामा आवश्यक परिमार्जन गरी सूचना प्रकाशन गर्न सक्नेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसुधन पौडेल
मन्त्री

प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

अनुसूची-२

(दफा ४ सँग सम्बन्धित)

आवेदनको ढाँचा

मिति : ... ...

श्रीमान् कार्यालय प्रमुख

... ... ।

विषयः प्रस्ताव पेस गरिएको बारे।

महोदय,

तहाँ कार्यालयको मिति ... ... मा ... ... राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित सूचना अनुसार "... ... ... कार्यक्रम" सञ्चालन गर्न इच्छा भएकोले तपसिल अनुसारका कागजातहरु संग्लग्न राखी यो निवेदन पेस गरेको छु/छौं। उक्त कार्यक्रम प्राप्त भएमा द्विपक्षीय सम्झौता र कार्यविधिमा भएका शर्त र मापदण्ड परिपालना गरी कार्यकम सञ्चालन गर्ने प्रतिबद्धता गर्दछु/छौं। साथै सम्झौता र मापदण्ड विपरीत गरेको पाइएमा प्रचलित कानुन बमोजिम सजायको भागेदार हुन मञ्जुर रहेको बेहोरा समेत अनुरोध गर्दछु/छौं।

संलग्न कागजातहरुः

१) ... ...,

२) ... ...,

औंठा छाप

दायाँ	बायाँ

आवेदकको

नामः

पदः

ठेगानाः

संस्थाको

नामः

संस्थाको छापः

सम्पर्क नं. :

३६

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

अनुसूची -३

(दफा ४ सँग सम्वन्धित)

प्रस्ताव-पत्र

क) प्राविधिक प्रस्तावः						
१	प्रस्तावित कार्यक्रमको नाम					
२	कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने स्थानको ठेगाना					
३	प्रस्तावकको नाम					
४	ठेगाना					
५	प्रस्तावकको सम्पर्क मोवाइल नं.					
६	प्रस्तावकको इमेल ठेगाना					
७	प्रस्तावक संस्थाको दर्ता नम्बर					
८	दर्ता भएको निकाय र दर्ता मिति					
९	संस्था दर्ता वा स्थापना पश्चातको अवधि (वर्षमा)					
१०	भ्याट/पान दर्ता नम्बर					
११	प्रस्तावित कार्यक्रमको अनुमानित लागत रु.					
१४	प्रस्तावित कार्यक्रमको उद्देश्यः					
१४.१						
१४.२						
१४.३						
१५	प्रस्तावित कार्यक्रम कार्यान्वयन स्थलमा विद्यमान भौतिक पूर्वाधारहरुः					
१५.१	सडक सुविधा (छ/छैन)		नजिकको बजारको नाम			
१५.२	कस्तो सडक छ (कच्ची/पक्की)		बजार सम्मको दुरी (कि.मी.)			
१५.३	बिजुलीको सुविधा (छ/छैन)		सदरमुकाम देखिको दुरी (कि.मी.)			
१५.४	खानेपानीको सुविधा (छ/छैन)		जग्गाको स्वामित्व (आफ्नै/लिजमा)			
१६	प्रस्तावित कार्यक्रमबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुनेको सङ्ख्या					
१७	लक्षित समुदाय (अप्रत्यक्ष लाभान्वित हुनेको सङ्ख्या)	पूरुष	महिला	दलित	जनजाति	अन्य
१८	कार्यक्रममा सहभागी हुने कृषकहरुको विवरण					

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

क.सं.	कृषकको नाम, थर	ठेगाना	जग्गाको विवरण		कैफियत
			कित्ता नं.	जग्गाको क्षेत्रफल (रोपनी)	

१९	क्रियाकलाप कार्यान्वयन योजनाः												
	कार्यक्रम	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	आषाढ
१९.१													
१९.२													
१९.३													
१९.४													

२०	कार्यक्रम समाप्ती पश्चात अपेक्षित उपलब्धिहरु (बुंदागत रुपमा सम्भव भए परिमाण समेत खुलाउने):	
	अपेक्षित उपलब्धिहरु	परिमाण
२०.१		
२०.२		
२०.३		
२०.४		

२१	प्रस्तावित कार्यक्रममा अन्य निकायहरु समेत सामेल हुने भए तिनको नाम र सहकार्य हुने रकम खुलाउनेः	
	प्रस्तावित कार्यक्रममा संलग्न निकायहरुको नाम र ठेगाना	सहकार्य हुने रकम रु.

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

२१.१		
२१.२		
२१.३		
२१.४		
२२	प्रस्तावकले विगत वर्षमा सम्पन्न गरेका उल्लेखनीय कार्यहरु (प्रस्तावित कार्यक्रमसंग मेल खाने मात्र):	
२२.१		
२२.२		
२२.३		
२२.४		
२३	उपर्युक्त कार्य सम्पादनका लागि भएको लगानी रकम रु.	
२४	प्रस्तावित कार्यक्रम सम्बन्धी प्रस्तावकको अनुभव र तालिम भए अवधी समेत खुलाउने :	
	अनुभव तथा तालिमहरु	अवधी
२४.१		
२४.२		
२४.३		
२४.४		

२५	प्रस्तावकसँग विद्यमान जनशक्ति विवरण:		
	जनशक्ति विवरण	शैक्षिक योग्यता	तालिमको नाम र अवधी
२५.१			
२५.२			
२५.३			
२५.४			
२६	प्रस्तावित कार्यक्रमले सिर्जना गर्ने थप रोजगारी सङ्ख्याः		

ख) आर्थिक प्रस्तावः

प्रस्तावमा उल्लिखित क्रियाकलापहरुको लागत अनुमान र सहकार्यको विस्तृत विवरणः

क्र. सं.	मुख्य-मुख्य क्रियाकलापहरु	एकाइ	परिमाण	प्रति एकाइ दर	कुल लागत रकम रु.
१					
२					
३					
४					

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

५					
			जम्मा रकम रु.		
लगानीको श्रोत (स्वः लगानी वा ऋण वा सामूहिक लगानी) खुलाउनुपर्ने					
उल्लिखित सम्पूर्ण विवरणहरु सही रुपमा पेसगरेको छु/छौं। कहिं कतै झुठो ठहरेमा कानुन बमोजिम सजाय भोग्न तयार रहेको व्यहोरा समेत अवगत गराउँदछु/छौं।					
प्रस्तावक संस्थाको जिम्मेवार पदाधिकारीको					
नामः					
पदः					
हस्ताक्षरः					
मितिः					
संस्थाको छाप					

नोटः कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार प्रस्ताव माग सम्बन्धी नमुना फर्मेटलाई आवश्यक परिमार्जन गर्न सकिनेछ।

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

अनुसूची-४

(दफा-४ सँग सम्बन्धित)

प्रतिबद्धता पत्र

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

श्रीमान् निर्देशक/कार्यालय प्रमुख

... ... (कार्यालयको नाम) ... ...

प्रस्तुत विषयमा तहाँ कार्यालयको मिति ... ..., का दिन ... ... पत्रिकामा प्रकाशित सूचना अनुसार ... ... (ठेगाना)... ... ... स्थित ... ... (कृषक/संस्थाको नाम)... ... ... ले ... ...(कार्यक्रमको नाम) ... ... मा प्रस्ताव पेस गरेको हुँदा तपसिलका बुँदाहरुमा प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु/छौं। यदि यस प्रतिवद्धता पत्रमा केही झुठो ठहरिएमा प्रचलित कानुन बमोजिम सजायको भागेदार हुन मञ्जुर रहेको बेहोरा समेत अनुरोध गर्दछु/छौं।

तपसिलः

१. यस कार्यक्रममा छनोट भएको खण्डमा दोहोरो अनुदान सुविधा लिने छैन।

२. यस कार्यक्रमले वातावरणीय तथा सामाजिक रुपमा कुनै पनि प्रतिकुल असर गर्ने छैन।

३. कुनैपनि वित्तीय संस्था वा सरकारी निकायको कालो सूचीमा परेको छैन।

४. छनोट भएको खण्डमा न्यूनतम ... वर्षसम्म व्यवसाय निरन्तर सञ्चालन गर्नेछु/छौं।

औंठा छाप

दायाँ	बायाँ

आवेदकको

नामः

पदः

ठेगानाः

संस्थाको छापः

सम्पर्क नं. :

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

अनुसूची-५

(दफा ४ सँग सम्बन्धित)

सम्बन्धित निर्देशनालय/कार्यालयदेखि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने स्थानसम्मको नक्साः

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसुधन पौडे

अनुसूची-६

(दफा ७ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

स्थलगत प्रमाणीकरण प्रतिवेदन ढाँचा

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

कार्यक्रमको नामः

प्रस्तावक संस्थाको नाम र ठेगाना :

स्थलगत प्रमाणीकरण मितिः

१. भौतिक पूर्वाधारको अवस्थाः

भौतिक पूर्वाधार	भए (√)/नभएको (x)	कैफियत
बाटो		
बिजुली		
पानी		
बजार सुविधा		
... ...		

२. सम्बन्धित बालीको अवस्था

बाली	लगाईएको क्षेत्रफल	बार्षिक उत्पादन बिक्री परिमाण (के.जी.)	कैफियत
फलफूल			
तरकारी			
मसला बाली			
अन्नबाली			
....			

३. बिक्री वितरणको अवस्था

बाली	दैनिक बिक्री के.जी	बजार

४३

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

४. सम्बन्धित कृषि उपज/बालीको अनुभव तथा तालिम विवरण

बाली तथा कार्यक्रम सँग सम्बन्धित विषय	अनुभव (संस्थागत तथा व्यक्तिगत	तालिमको विवरण (तालिम मिति तथा प्रदान गर्ने निकाय

५. प्रयोग भईरहेका संरचना/मेशिनरी औजार/उपकरणहरु तथा नवीन प्रविधिको विवरण

नाम	सङ्ख्या	विवरण

६. भौगोलिक/प्राविधिक हिसाब उपयुक्तता भए/नभएको: ... ...

७. संस्थाले गरेका नवीनतम कार्यहरु: ... ...

८. अन्य निकायवाट हालसम्म संस्थालाई प्रदान भएको अनुदानको विवरण:

९. स्थलगत निरीक्षण टोलीको राय:

छनोटका लागि सिफारिस गर्न उपयुक्त रहेको/ नरहेको: ... ...

१०. स्थलगत निरीक्षण गर्ने पदाधिकारीहरुको विवरण:

नाम	पद	कार्यरत कार्यालय	हस्ताक्षर

<u>नोट</u>: निर्देशनालय/कार्यालयले स्वीकृत कार्यक्रमको सान्दर्भिकता अनुसार आवश्यक परिमार्जन गरी स्थलगत प्रमाणीकरणको ढाँचा प्रयोग गर्न सक्नेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

अनुसूची-७

(दफा ७ को उपदफा (३) संग सम्बन्धित)

प्रस्ताव मूल्याङ्कनका आधारहरु

पूर्णाङ्कः १००

उत्तिर्णाङ्कः ५०

क्र.सं.	विवरण	कुल अङ्कक	कैफियत
१	प्रस्तावकको प्रकार	१०	समूह, सहकारी, निजी फार्म, कम्पनी वा कृषक (कृषि ज्ञान रत्न कार्यक्रममा कृषि विषयलाई प्राथमिकता दिई प्रस्तावकको शैक्षिक विवरण समेट्ने)
२	प्रस्तावकको व्यावसायिक कृषिमा अनुभव	१०	
३	प्राविधिक एवं भौगोलिक उपयुक्तता	१०	
४	प्रस्तावित कार्यक्रमबाट लाभान्वित कृषक सङ्ख्या र सामावेसिता	५	
५	रोजगारी सिर्जना	५	
६	कार्यक्रमका लागि उपलब्ध जग्गाको स्वामित्व	१०	आफ्नै, भाडामा, संस्थाको नाममा/सदस्यको नाममा
७	कार्य योजनामा प्रस्तावित क्रियाकलापहरुको सान्दर्भिकता, व्यावसायिकता र कार्यक्रमसंगको तालमेल	२५	
८	प्रस्तावित कार्यको नविनता	५	
९	आर्थिक पक्ष तथा साझेदारी लगानी क्षमता	१०	
१०	उपलब्ध सुविधा, स्रोत तथा भौतिक पूर्वाधार	१०	सडक, बिजुली, पानी, लगायतका सुविधा तथा भण्डारण, प्रशोधन लगायतका पूर्वाधार

नोटः कार्यक्रमको प्रकृति अनुरुप मूल्याङ्कन समितिले सूचना प्रकाशन अगावै मूल्याङ्कनको मापदण्ड आवश्यकता अनुसार परिमार्जन र विस्तृतीकरण एवं सहायक मापदण्ड बनाउन र सोही अनुसार मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

अनुसूची -८

(दफा १० को उपदफा (१) सँग सम्वन्धित)

सम्झौता-पत्र

... ... निर्देशनालय/कार्यालय (यसपछि प्रथम पक्ष भनिने) र श्री ... ... (यसपछि दोस्रो पक्ष भनिने) बिच तपसिल अनुसारका शर्तहरु पालना गर्ने गरी... ... ...कार्यक्रम सञ्चालनका लागि द्विपक्षीय सम्झौता गरी बुझिलियौं/दियौं।

तपसिलः

१. प्रथम पक्षले ... ... कार्यक्रम सञ्चालनको लागि कुल लागत इष्टिमेट रकम मध्ये दोस्रो पक्षलाई रु. ... ... (अक्षरेपी ... ...) बराबरको रकम सहयोग प्रदान गर्नेछ। प्रथम पक्षले उपलब्ध गराउने सहयोग बाहेको रकम दोस्रो पक्षले जुटाई कार्य पुरा गर्नुपर्नेछ।

२. सम्झौता भएको मितिले ....दिन भित्र लागत अनुमान र क्रियाकलाप अनुसार कार्य शुरु गरिसक्नु पर्नेछ।

३. दोस्रो पक्षले यही ... ...साल ... ...महिना ... ...गते भित्र तोकिएको कार्य सम्पन्न गरी सक्नु पर्नेछ। कार्य सम्पन्नताको आधारमा रकम बढीमा ३ किस्तामा उपलब्ध गराईनेछ।

४. दोस्रो पक्षले क्रियाकलापहरु उद्देश्य पुरा हुने गरी तोकिएको समय सीमाभित्र सम्पन्न गर्नुपर्नेछ।

५. दोस्रो पक्षले कार्यक्रम सञ्चालन भएको स्थानमा सम्झौता रकम र लागत साझेदारी भए सो को विस्तृत विवरण झल्किने गरी सबैले देख्ने स्थानमा होडिङ बोर्ड राख्नुपर्नेछ। होडिङ बोर्डको ढाचाँ प्रथम पक्षले तोके बमोजिम हुनेछ।

६. जग्गा सम्बन्धी विवाद उत्पन्न भएमा दोस्रो पक्षले सोको समाधान स्वयम् गर्नुपर्नेछ।

७. दोस्रो पक्षको लापरवाहीको कारणवाट कार्यसम्पन्न नभई हानी नोक्सानी भएमा त्यसको सम्पूर्ण जिम्मेवारी दोस्रो पक्षको हुनेछ।

८. प्राविधिक जाँचपास गर्नुपर्ने कार्यक्रमको हकमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकायले तोकेको कार्यक्रमको लागत अनुमान, लेआउट, डिजाइन सम्बन्धित विषयको प्राविधिकबाट जाँचपास गराउनु पर्नेछ।

९. कार्यक्रम संचालनार्थ आवश्यक पर्ने जग्गा सम्बन्धित साझेदारले व्यवस्था गर्नुपर्नेछ।

१०. यस कार्यविधि अनुसार सम्झौता भएका साझेदारले सम्भव भएसम्म बाली बिमा गर्नुपर्नेछ। बिमा नगरेको अवस्थामा त्यस्तो व्यवसाय तथा पूर्वाधारमा क्षति पुग्न गएमा सोको जिम्मेवार साझेदार स्वयं हुनेछ।

११. कार्यक्रम सञ्चालनका दौरान कुनै कुरामा हेरफेर वा परिमार्जन गर्नु परेमा दुबै पक्षको आपसी सहमती अनुसार हुनेछ।

१२. सम्झौतामा उल्लेख हुन छुटेका विषयको हकमा प्रचलित कानुन अनुसार हुनेछ।

प्रथम दोस्रो पक्षको तर्फबाटः

हस्ताक्षरः

नामः

पदः

कार्यालयः

कार्यालयको छापः

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

दोस्रो पक्षको तर्फबाटः

हस्ताक्षरः

नामः

पदः

सस्थाः

सस्थाको छापः

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

रोहवर

हस्ताक्षरः

नामः

पदः

कार्यालयः

कार्यालयको छापः

हस्ताक्षरः

नामः

पदः

कार्यालयः

कार्यालयको छापः

इति संवत् ... ...साल ... ... महिना ... ... गते रोज ... ... शुभम्।

नोटः कार्यक्रमको प्रकृति अनुरुप नमुना सम्झौताको ढाँचालाई आवश्यकता बमोजिम परिमार्जन गर्न सकिनेछ।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

अनुसूची-९

(दफा ११ को उपदफा ३(ख) को उपखण्ड (अ) सँग सम्बन्धित)

विभिन्न बाली वस्तुहरुको क्लष्टरको न्यूनतम मापदण्ड

कार्यक्रमको नाम	न्यूनतम मापदण्ड (क्षेत्रफल/संख्या/के.जि.)			
	भित्री मधेश	उपत्यका	पहाड	उच्चपहाड
खुल्ला जमिनमा तरकारी बाली प्रवर्धन कार्यक्रम	१ हेक्टर	०.५ हेक्टर	०.५ हेक्टर	०.५ हेक्टर
मसलाबाली प्रवर्धन कार्यक्रम	१ हेक्टर	१ हेक्टर	१ हेक्टर	१ हेक्टर
चिया प्रवर्धन कार्यक्रम		१ हेक्टर	२ हेक्टर	१ हेक्टर
कफी प्रवर्धन कार्यक्रम		१ हेक्टर	१ हेक्टर	
आलु बाली प्रवर्धन कार्यक्रम	२ हेक्टर	२ हेक्टर	२ हेक्टर	२ हेक्टर
खाद्यान्न बाली प्रवर्धन कार्यक्रम (धान, मकै गहुँ)	३ हेक्टर	२ हेक्टर	२ हेक्टर	१ हेक्टर
तेलहन बाली प्रवर्धन कार्यक्रम	१.५ हेक्टर	१ हेक्टर	१ हेक्टर	
दलहन बाली प्रवर्धन कार्यक्रम	१.५ हेक्टर	१ हेक्टर	१ हेक्टर	०.५ हेक्टर
रैथाने बाली मूल्य श्रृंखला प्रवर्धन कार्यक्रम	१ हेक्टर	१ हेक्टर	१ हेक्टर	१ हेक्टर
फलफूल बाली प्रवर्धन कार्यक्रम	१ हेक्टर	०.५ हेक्टर	१ हेक्टर	१ हेक्टर
मौरी प्रवर्धन कार्यक्रम	१०० घार	५० घार	५० घार	५० घार
च्याउ खेती प्रवर्धन कार्यक्रम	कन्ये च्याउको हकमा १५०० र गोब्रे च्याउको हकमा २०० के.जी. बिउ	कन्ये च्याउको हकमा १५०० र गोब्रे च्याउको हकमा २०० के.जी. बिउ, सिताकेको हकमा २००० मुढा	कन्ये च्याउको हकमा १५०० र गोब्रे च्याउको हकमा २०० के.जी. बिउ, सिताकेको हकमा २००० मुढा	कन्ये च्याउको हकमा १५०० र गोब्रे च्याउको हकमा २०० के.जी. बिउ, सिताकेको हकमा २००० मुढा
पुष्प व्यवसाय प्रवर्धन कार्यक्रम	सयपत्री खेतीको हकमा ०.५ हेक्टर र कटफ्लावरको हकमा २ रोपनी	सयपत्री खेतीको हकमा ०.५ हेक्टर र कटफ्लावरको हकमा २ रोपनी	सयपत्री खेतीको हकमा ०.५ हेक्टर र कटफ्लावरको हकमा २ रोपनी	सयपत्री खेतीको हकमा ५ रोपनी र कटफ्लावरको हकमा २ रोपनी

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा

अनुसूची-१०

(दफा ११ को उपदफा ३(घ) को उपखण्ड (आ) र दफा १३ को उपदफा (३) को खण्ड (ख) सँग सम्बन्धित)

प्राविधिक मापदण्ड

1. बाँसको प्लास्टिक घर **(Bamboo Tunnel)**

Specification of Bamboo Tunnel for Design Area (60 Sqm)

S.N.	Items	Description
1	Materials Used	Bamboo is used to make the Frame of the Structure. Column/Cross Beam/Top Purlin/End Purlin: Straight Bamboo with full diameter is used without any Cracks. Main Rafter: full diameter/ Half Diameter Bamboo is used Support Rafter: Quarter Diameter Bamboo is used.
2	Grid Size	3 m x 2.5 m
3	Length of Tunnel	12 m
4	Area	Breadth: 5 m Length: 12 m Area: 60 Sqm
5	Height/ Foundation Details:	**Side Height:** Side Height 2 m above and 60 cm below the Ground Level, **Centre Height:** Centre Height 3 m above and 60 cm below the Ground Level. ***Note:*** *Bamboo Should be Coloured with Enamel Painting and Cover with Plastic Wrapping to prevent Early damage with Water and Insects for Bamboo below the Ground level.*
6	UV Plastic	UV Plastic with Minimum 100 Micron is used to Cover the Roof of the Tunnel

Note: The length, breadth and height could be varied according to the site and climate.

2. फलामको पाइपको प्लास्टिक घर **(Iron made Plastic Tunnel)**

Specification of Iron made Plastic Tunnel for Design Area: 60 Sqm

S.N.	Items	Description
1.	Materials Used	Iron Pipe with MINIMUM 2MM Thickens is used to make the Frame of the Structure and all the metal works should be thoroughly painted with synthetic Alumunium paint. **Pipe Details:** Column Pipe: (60 mm OD) Bottom Beams: (48 mm OD) Top Purlin/ End Purlin: (42 mm OD) King Post: (42 mm OD) Strut Members: 32 mm OD
2.	Grid Size	5 m x 3 m.
3.	Length of Tunnel	12 m (DOME SHAPE, NUT BOLTS TYPE)
4.	Area	Breadth: 5 m Length: 12 m ***Area: 60 Sqm***
5.	Height/ Foundation Details:	**Side Height:** Side Height 2.5 m above the G L and 75 cm below the Ground Level, Total Length of foundation pipe must be (1) one Mtr with Bottle neck type, Foundation pipe and Column must be joint with 10 mm hot dip galvanized Nut bolts, Poly house to be fixed with High quality of F Bracket, L Bracket , Full clamps , Half clamps and Nut bolts. Welding of Iron pipe is not allowed to fix the structure

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

S.N.	Items	Description
		Centre Height: Centre Height 3.5 m above the Ground Level ***Civil Works:*** 1:2:4 PCC works of size 20 cm X 20 cm X 75 cm for embedding vertical pipe below the ground Level and 30 cm PCC works above the Ground level.
6.	UV Plastic	UV Plastic 200 Micron is used to Cover the Roof of the Tunnel
7.	Insect Net	40 Mesh UV Insect is used for the Sides of the Tunnel
8.	Apron Paper (if required)	UV Plastic 200 Micron is used as Apron Paper below the insect in Sides of the Tunnel. 0.5 mtr above the ground Level and 0.25 mtr under the gound level
9.	Door	Single entry Door of 1 mtr x 2 mtr size with 200 micron uv plastic to be fixed in door.
10.	GI Profile and Zigzac wire	High quality of Gi profile and zigzac wire to be used for the fixing of uv plastic and insect net

Note: The length, breadth and height could be varied according to the site and climate.

4. नेचुरल्ली भेण्टिलेटेड पोलीहाउस (Naturally Ventilated Poly House)

Specification of Naturally Ventilated Poly House

SN	Item	General Specification
1	Type/ Design	Minimum top ventilation should be 10% of total Poly house. Preferably Saw tooth design or Even Span, Ridge & Furrow depending upon suitability for naturally ventilated poly-house/greenhouse.
2	Grid	8 m x 4 m
3	Size	560 sqm 200 sqm 120 sqm
4	Shape	**For 6 x 20 sqm** **Coloums :** 60 mm OD/2 mm thickness Hot dip 360 GSM GI **Bottom Cord:** 48 mm OD/2 mm thickness Hot dip 360 GSM GI **Purlin :** 42 mm OD with 2.0 mm thickness at ridge gutter arch and 42 mm OD with 2.0 mm thickness for 2nd purline. Purline member and other 32 mm, 2mm thickness **Truss Member**: Member 32 mm OD with 2mm thickness. Bracing 42 mm OD with 2.0mm thickness G.I. Pipe Structural members to be fitted in plated nuts, bolts and washers , Full clamps , Half clamps without welding. Arch 42 mm OD with 2.0mm thickness G.I. **For 560 sqm & 200 sqm** **Coloums :** 76 mm OD/2 mm thickness Hot dip 360 GSM GI **Bottom Cord:** 60 mm OD/2 mm thickness Hot dip 360 GSM GI **Purlin :** 42 mm OD with 2.0 mm thickness at ridge gutter arch and 42 mm OD with 2.0 mm thickness for 2nd purline. Purline member and other 42 mm, 2mm thickness **Truss Member**: Member 42 mm OD with 2 mm thickness. Bracing 42 mm OD with 2.0 mm thickness G.I. Pipe Structural members to be fitted in plated nuts, bolts and washers, full clamps , Half clamps without welding. Arch 42 mm OD with 2.0 mm thickness G.I.
5	Structure	Hot Dip Galvanized Tubular structure having wall thickness 2 mm with Galvanization of the Structural should not be less than 300 GSM.
6	Gutter	Gutter should be made of Galvanized sheet of 1.8 mm thickness in trapezoidal shape having 500 mm wide perimeter for multi span green

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

		house.
7	Ridge Height & Gutter height minimum	Items /Region | Terai | Hill Ridge | 6. m | 6 m Option 5 Mtr Gutter | 4 m | 4 m Option 3 mtr
8	Arches Overlap	Minimum overlap of top arch over second (small) arch should be 600mm to avoid direct rain entrance into the greenhouse from the vent.
9	Foundation	Pit size should be min 45 cm dia. Depth 75 to 90 cm or suitably altered depending upon Ground strata/level so as to ensure safety and stability of the structure even under extreme wind conditions.
10	Civil works	PCC works 1:2:4 blocks of size 30 cm X 30 cm X 80 cm for embedding vertical pipe/poll.
11	Curtain Opening/ Insect Net	To reduce the inside poly-house temperature increase, side ventilation, minimum 20% of floor area is necessary. Minimum 1.5 m clear side curtain opening is required. Side curtain should have min.200 mm overlap to the bottom apron. This overlap is necessary to avoid direct entrance of rain into the green house and also to stop direct air entry in the nights. 40 mesh 80 GSM UV Stabilized Insect Net is used at the Top Vent Opening and Sides of Poly House.
12	Bottom Apron	To top the CO2 inside the greenhouse, bottom apron is necessary. It should have min 0.6 m height from the ground and max 1.5 meter depending upon the crop and climatic conditions.
13	Doors	Double Door Entry, Doors Should Be Made Of Form FRP Sheets or polycarbonate sheets. Opening and closing is either hinged or sliding in. width of door should be 1m and min height 2M.
14	Shade Net	UV stabilized 50 % shade net with manually operated mechanism for expanding and retracting. Size of Shade net should be equal to the floor area of Green House.
15	Plastic Coverings	UV stabilized 200 micron Plastic films is used to Cover the Green House. Options in green house film: Compulsory properties: UV stabilization, Diffusion/Clear (Light Transmission)
16	Profile/Poly fixing	C type profile made of GI should have-high strength with light weight- (approx 220-250 gm/m) smooth edges is used, Curve bottom proper for 1.25" to 3" pipes, Proper channel for spring and suitable for double spring locking 0.9 mm thick. Self-drilling screw should be fixed on profile every 40 cm along the full length of the profile.
17	Spring	A plastic coated GI wire spring of 2.2-2.5 mm diameter, having good elasticity should be used for longer life that transferring less heat to the cladding materials as plastic films or shade net.
18	Air Circulation Fan and Cooling Pad	If required

Note:
The length, breadth, and height may vary depending on the site and climate. These specifications are provided only for reference and may be modified as per the climate, height, and specific requirements of the tunnel area, subject to approval by an authorized Agriculture Engineer.

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

अनुसूची-११

(दफा २८ को उपदफा ३(ख) सँग सम्बन्धित)

प्राङ्गारिक मल आपूर्तिकर्ता सूचीकरणको सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मितिः२०८२। ।

... ... कार्यालयको आ.व. ... ... को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गतको प्राङ्गारिक मल वितरण कार्यक्रम सञ्चालनका लागि प्राङ्गारिक मल बिक्री गर्ने उत्पादक तथा वितरकहरुले यो सूचना प्रकाशित भएको २१ औं दिन (... ... ... गते) सम्ममा कार्यालय समयभित्र आईपुग्ने गरी तपसिल बमोजिमका कागजातसहित निवेदन साथ प्रस्ताव दर्ता गर्नुहुन आह्वान गरिन्छ। साथै रीत नपुगेका वा म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्तावहरु छनोटका लागि समावेश हुन नसक्ने बेहोरा समेत जानकारी गराईन्छ। अनलाईन वा इमेल मार्फत समेत प्रस्ताव पेस गर्न सकिनेछ।

तपसिलः

१. संस्था दर्ताको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,

२. संस्था नविकरणको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि वा कम्पनी भएमा कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा गरिने कम्पनी अद्यावधिक भएको पत्रको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,

३. संस्थाको मूल्य अभिवृद्धि कर (VAT)/स्थायी लेखा नम्बर (PAN) प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,

४. पछिल्लो आ.व.को लेखा परीक्षण र कर चुक्ता प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,

५. चालु आ.व.मा आपूर्ती गर्न सक्ने मलको परिमाण,

६. सम्बन्धित निकायमा सूचीकृत गरिएको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,

७. सरकारी निकायबाट मान्यता प्राप्त प्रयोगशालाबाट अनुसूची -८ मा उल्लिखित प्राङ्गारिक मलको मापदण्ड तथा गुणस्तरको प्रमाणपत्र (एक महिना भित्रको)

८. प्राङ्गारिक मलको नमुना (मलको ब्राण्डको नाम, प्रति के.जी. मूल्य खुलेको हुनुपर्ने)

९. आपूर्तीकर्ताले आफुले उत्पादन गर्ने मलको ब्राण्डको नाम, प्रति के.जी. मूल्य, कम्पनीको शाखा/बिक्री कार्यालयहरु र उपलब्ध गराउन सक्ने मलको परिमाण।

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

अनुसूची-१२

(दफा २८ को उपदफा ३(ख) सँग सम्बन्धित)

प्राङ्गारिक मल वितरणका लागि प्रस्ताव आह्वानको सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मितिः २०८२/ /

... ...कार्यालयको आ.व. ... ... को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम प्राङ्गारिक मल वितरण कार्यक्रम अन्तर्गत प्राङ्गारिक मल खरिद गर्न चाहने कृषक, कृषक समूह, कृषि सहकारी, निजी फार्महरुले यो सूचना प्रकाशित भएको २१ औं दिन (... ... ... गते) सम्ममा कार्यालय समयभित्र आईपुग्ने गरी तपसिल बमोजिमका कागजात सहित निवेदन साथ प्रस्ताव दर्ता गर्नु हुन आह्वान गरिन्छ। साथै, रीत नपुगेका वा म्याद नाघी प्राप्त हुन आएका प्रस्तावहरु छनोटका लागि समावेस हुन नसक्ने बेहोरा समेत जानकारी गराईन्छ। अनलाईन वा इ-मेल मार्फत समेत प्रस्ताव पेस गर्न सकिनेछ।

तपसिलः

१. संस्था दर्ता/नवीकरणको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,
२. संस्थाको PAN/VAT प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,
३. पछिल्लो आ.व. को कर चुक्ता प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,
४. समूह वा सहकारीको हकमा निर्णयको प्रतिलिपि,
५. सम्बन्धित निकायमा सूचीकृत गरिएको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
६. खरिद गर्न चाहने मलको परिमाण

खेती योग्य जमिनको क्षेत्रफल (हेक्टर)	खरिद गर्न चाहने मलको परिमाण (के.जी.)	कैफियत

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

अनुसूची-१३

(दफा २८ को उपदफा ३(च) सँग सम्बन्धित)

प्राङ्गारिक मलको मापदण्ड तथा गुणस्तर

बागमती प्रदेश सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय हेटौंडा, नेपाल

मापदण्ड	धुलो प्राङ्गारिक मल	दानादार प्राङ्गारिक मल	गड्यौले मल
१. जम्मा नाइट्रोजन (N-Dry Weight basis)	न्यूनतम १.०%	न्यूनतम १.०%	न्यूनतम १.५%
२. जम्मा फस्फोरस (P_2O_5-Dry Weight basis)	न्यूनतम ०.५%	न्यूनतम ०.५%	न्यूनतम ०.५%
३. जम्मा पोटास (K_2o-Dry Weight basis)	न्यूनतम १.०%	न्यूनतम १.०%	न्यूनतम १.५%
४. चिस्यान (Moisture-Dry Weight basis)	अधिकतम २५.०%	अधिकतम २०.०%	अधिकतम २५.०%
५. प्राङ्गारिक पदार्थ (OM-Dry Weight basis)	न्यूनतम २०.०%	न्यूनतम २०.०%	न्यूनतम २०.०%
६. पि.एच. (pH)	६.०-८.०	६.०-८.०	६.०-८.०
७. गन्ध	गन्ध रहित	गन्ध रहित	गन्ध रहित
८. रोगका जीवाणु (Pathogens)	शून्य	शून्य	शून्य
९.गह्रौं धातु (Heavy metals-dry weight basis)			
क. आर्सेनिक (Arsenic-AS_2O_3)	अधिकतम १० ppm	अधिकतम १० ppm	अधिकतम १० ppm
ख. क्याड्मियम (Cadmium-Cd)	अधिकतम ५ ppm	अधिकतम ५ ppm	अधिकतम ५ ppm
ग. क्रोमियम (Chromium-Cr)	अधिकतम ५० ppm	अधिकतम ५० ppm	अधिकतम ५० ppm
घ. शिशा (Lead-Pb)	अधिकतम १०० ppm	अधिकतम १०० ppm	अधिकतम १०० ppm
ङ. पारो (Mercury-Hg)	अधिकतम २ ppm	अधिकतम २ ppm	अधिकतम २ ppm

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

अनुसूची-१४
(दफा ४१ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

चालु र पुँजीगत प्रकृतिका कार्यक्रमहरुको विवरण

क्र.सं.	चालु प्रकृतिका कार्यक्रमहरु	पूँजीगत प्रकृतिका कार्यक्रमहरु
१.	गुणस्तरीय बिउ/बेर्ना/बिरुवा लगायतका अन्य उत्पादन सामग्री	उत्पादन, भण्डारण, प्रशोधन र बजारीकरणसंग सम्बन्धित भवन तथा टहरा निर्माण तथा सुदृढीकरण
२.	साना तथा ठुला कृषिसँग सम्बन्धित यन्त्र उपकरण, ढुवानी साधन, उन्नत तथा नवीनतम प्रविधिका उपकरणहरु	च्याउ खेतीको लागि वातावरण अनुकुलित प्रविधि सहितको संरचना निर्माण
३.	बाली संरक्षण तथा पोष्ट हर्भेष्टसँग सम्बन्धित उपकरण खरिद	साना सिँचाइ संरचना निर्माण तथा मर्मत सुधार, विद्युतीय प्रणालीमा आधारित सिँचाइ
४.	माटोको उत्पादकत्व र उर्वराशक्ति बढाउने माटो सुधार सम्बन्धी कार्यक्रमहरु	संरक्षित संरचना निर्माण
५.	कृषिमा नवप्रवर्तन सम्बन्धी कार्यक्रमहरु	
६.	सिँचाइका उपकरण एवं सामाग्रीहरु	
७.	संरक्षित संरचना सामग्रीः टनेल प्लाष्टिक, UV प्लाष्टिक	
८.	सफ्टवेयर निर्माण	
९.	च्याउ खेतीका लागि अनुकुलित बनाउन आवश्यक पर्ने मेशिनरीहरु जडान	
१०.	पुँजीगत प्रकृतिका कायर्क्रममा किटान नभएका अन्य क्रियाकलापहरु	
	कार्यालयद्वारा शतप्रतिशत अनुदानमा सञ्चालन गरिने चालु प्रकृतिका कार्यक्रमहरुः तालिम, सेमिनार, सर्वेक्षण, उन्नत प्रविधि प्रदर्शन, कृषि तथ्याङ्क सङ्कलन/अद्यावधिक गर्ने आदि कार्यक्रमहरु	

५५

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
बागमती प्रदेश सरकार
हेटौंडा, नेपाल

अनुसूची-१५

(दफा ४४ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

स्व-घोषणा

श्रीमान् निर्देशक/कार्यालय प्रमुख

... ... (कार्यालयको नाम) ... ...

प्रस्तुत विषयमा तहाँ कार्यालयको मिति ... ... का दिन ... ..., कार्यक्रमका लागि प्रकाशित सूचना अनुसार ... ... जिल्ला ... ... पालिका स्थित ... ... कृषक/समूह/सहकारी/फर्म/कम्पनीले गत आर्थिक वर्ष ... ... मा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र मातहतका निर्देशनालय/कार्यालय, स्थानीय तह, सङ्घीय सरकारबाट सञ्चालित परियोजनाबाट कृषि क्षेत्रको विकाससँग सम्बन्धित कार्यक्रम/क्रियाकलापको लागि अनुदान प्राप्त नगरेको बेहोरा स्व-घोषणा गर्दछु/छौं। चालु आर्थिक वर्ष ... ... मा सम्झौता अघि वा सम्झौता पश्चात अन्य निकायबाट सो कार्यक्रम/क्रियाकलापको लागि दोहोरो अनुदान लिएको पाइएमा सम्झौता रद्द गरी प्रचलित कानुन बमोजिम कारबाही/सजायको भागेदार हुन मञ्जुर रहेको बेहोरा समेत अनुरोध गर्दछु/छौं।

औंठा छाप

दायाँ	बायाँ

आवेदकको

नामः

पदः

ठेगानाः

संस्थाको छापः

सम्पर्क नं. :

बैकुण्ठ अधिकारी
प्रदेश सचिव

मा. मधुसूदन पौडेल
मन्त्री

अनुसूची-१६

(दफा ४५ सँग सम्बन्धित)

<u>सार्वजनिक सूचना पाटीको ढाँचा</u>

बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
हेटौंडा, नेपाल

(साइजः २ फिट ३ फिट मेटालिक प्लेट)

बागमती प्रदेश सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

... ...

... ...

कार्यक्रम/आयोजनाको नामः ... ...

आयोजना सञ्चालन गर्ने समूह/ सहकारी/ निजी उद्यमीको नामः ... ...

ठेगानाः ... ...

कार्यक्रम/ आयोजनाको कुल लागतः रु. ... ...

प्रोत्साहन रकमः रु. ... ...

साझेदार संस्थाको सहभागिताः रु. ... ...

आयोजना अवधीः ... ... देखि ... ... सम्म

लाभग्राही सङ्ख्याः महिला ... ... पुरुष ... ... कुल ... ...

दलित ... ... जनजाति ... ... अन्य जाति ... ...

मा. मधुसूधन पौडेल
मन्त्री